NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 67 (6976) ● Trešdiena, 1999. gada 8. septembris ● Cena Ls 0,22

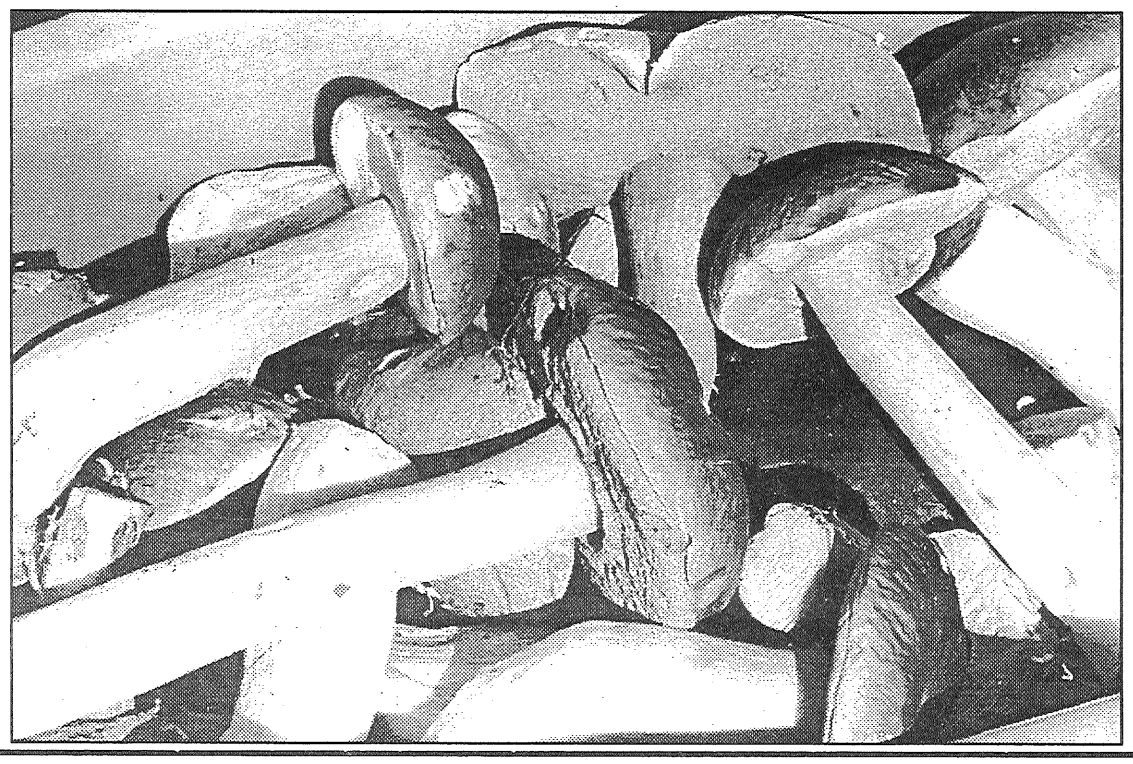

Sēņotāji priecājas par katru atrastu sēni, bet prieks divkāršojas, ja atradums ir baravika. Pašreiz sēnes aug bagātīgi.

Sēņu grozu no Raudaukas mežiem fotografēja J.Silickis

Sākusies parakstu vākšana

6. septembrī sākusies parakstu vākšana tautas nobalsošanas ierosināšanai par pensiju likuma grozījumu atcelšanu. Preiļu pilsētas dome parakstu vākšanas punktam ierādījusi vietu domes ēkas pirmajā stāvā, 1. kabinetā. Katrs vēlētājs savu viedokli par referenduma rīkošanu varēs apliecināt ar parakstu ik darbdienu (pēcpusdienās), kā arī sestdienās un svētdienās rīta cēlienā.

Ierodoties parakstu vākšanas vietā, līdzi jāņem pase. Tur būs iespējams iepazīties arī ar informatīvo materiālu par grozījumiem pensiju likumā.

Kā masu saziņas līdzekļiem paziņoja Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Arnis Cimdars, parakstu vākšanas laikā, tas ir, līdz 5. oktobrim vēlēšanu komisijām noliegts sniegt jebkādu informāciju par to, cik parakstu varētu būt savākts.

L.Kirillova

Kas klusē, tas negrēko?

Apmēram tā var pārfrāzēt visiem zināmo teicienu — kas guļ, tas negrēko. Kaut gan attiecībā uz Preiļu pilsētas domi vienlīdz attiecināmi abi procesi. Ja neguļ, tad vismaz izliekas guļam un klusē, lai būtu, kā saka, tālāk no grēka.

Līdz ar pirmssvēlēšanu solījumiem domes vadībai aizmirsies toreiz deklarētais «caurspīdīgums», kad iedzīvotāji vai mulsa no domas, ka tagad gan viņi zinās visu un lems līdzi pilsētas aktuālākajiem uzdevumiem un sasāpējušākajām problēmām. Jau pagājušajā gadā domei sāka pietrūkt enerģijas, lai turpinātu gatavot «Novadniekā» publicētās Preiļu pilsētas domes lappuses.

Arī šogad, kad vasaras vidū kļuva zināms, ka jaunā apkures sezona visiem siltuma patērētājiem draud krietni patukšot plānos naudas maciņus sakarā ar siltuma tarifu paaugstināšanu, savu viedokli izteica vienīgi pašvaldības uzņēmuma «Siltums» direktors Arnolds Dalka un «Novadnieks». Domes priekšsēdētāja Vladimira Ivanova viedokli pilsētas iedzīvotājiem tā arī neizdevās uzzināt. Viņš klusēja, laikam ar domu, ka ielaisties polemikā ar mūžam neapmierinātajiem iedzīvotājiem nav vērts.

Šonedēļ paredzēta Preiļu pilsētas domes sēde, kurā viens no galvenajiem izskatāmajiem jautājumiem ir «Par siltumenerģijas piegādes tarifiem 1999./2000. gada apkures sezonā». Kad laikraksta numurs tika gatavots iespiešanai, vēl nebija īsti skaidrs, kad notiks domes sēde — ceturtdien vai piektdien, taču domes finansu komiteja pašvaldības uzņēmuma «Siltums» sagatavotos aprēķinus un priekšlikumus jau bija apspriedusi.

Domnieku lemšanai «Siltums» piedāvā divus variantus. Pirmais — paaugstināt tarifus līdz 0,57 latiem par vienu apkures platības kvadrātmetru apkures sezonas laikā. Otrais — līdz 0,54 latiem par vienu apkures platības kvadrātmetru. Pirmajā un otrajā variantā vienas siltuma gigakalorijas pašizmaksa iedzīvotājiem ir attiecīgi 16,80 un 16,13 lati par vienu gigakaloriju.

Taču, lai dzēstu iepriekšējo gadu nodokļu parādus, ilgtermiņa kredītus un kredītu procentus, nepieciešami lieli papildus ieņēmumi. Tas veido tarifu papildus paaugstinājumu par 9,04 latiem iedzīvotājiem. Izrādās, ka arī ar šādi paaugstinātiem tarifiem 1999. gadā siltumražotājuzņēmuma izdevumi pārsniegs ieņēmumus par 14 137 latiem.

Par to, kā notiks jautājuma apspriešana domes sēdē un kāds lēmums tiks pieņemts, «Novadnieks» informēs kādā no tuvākajiem laikraksta numuriem. Taču gribas atgādināt, ka pagājušajā gadā, kad pēc lieliem strīdiem tomēr tika nolemts ņemt kredītu no Valsts kases un uzsākt siltumtīklu rekonstrukciju, kā vienu no galvenajiem trumpjiem domnieku pozitīvajam lēmumam par labu Vladimirs Ivanovs minēja to, ka apkures tarifus nevajadzēs palielināt. Gluži otrādi, bija runa, ka ekonomija būšot tik liela, lai maksu par siltumu pat varētu pazeminināt. Nu ko, kārtējo reizi solītais makā nekrita...

Lai noskaidrotu, ko par šiem jautājumiem domā Preiļu pilsētas iedzīvotāji, siltuma patērētāji, «Novadnieks» sarīkoja nelielu telefonaptauju. Lūk, rezultāti.

E.Ļeonoviča, dzīvo Aglonas ielā:

— Tarifu paaugstināšanu vērtēju negatīvi, tas noteikti atsauksies uz manas ģimenes, kurā ir trīs studenti, labklājību. Dzīvoju mājā Aglonas ielā, siltumu saņemam no centrālās katlu mājas. Jāatzīst, ka pagājušās apkures sezonas sākumā (vismaz līdz Jaungadam) dzīvoklī bija silti, vēlāk apkure vairs nebija tik teicama. Taču man ir pretenzijas par karstā ūdens padevi. Vispirms bija runa par to, ka karstais ūdens būs visu vasaru. No iedzīvotājiem tika prasīts vienīgi uzlikt individuālos karstā ūdens skaitītājus. Es samaksāju par to 25 latus. Bet skaitītāju uzlika tikai uz pavasara pusi, kad apkures sezona tuvojās beigām. Arī vasarā karstā ūdens, kā tika solīts, nebija. Tad jau iznāk, ka skaitītāju uzliku vienam mēnesim.

Man liekas, ka tas ir visai neglīti — solīt, bet savus solījumus nepildīt. Pērn ņemtais milzīgais kredīts taču būs uz mūsu, piekrāpto iedzīvotāju pleciem.

A.Ļeščanova, dzīvo Celtnieku ielas masīvā:

— Pagājušajā ziemā siltuma padeve bija normāla, bet kādus gadus iepriekš temperatūra dzīvoklī noteikti bija zem plus astoņpadsmit grādiem. Toreiz gāju uz «Siltumu» skaidroties, bet neko nepanācu. Vienīgais labums, ka par vienu mēnesi noņēma divdesmit piecus procentus maksas. Tas arī viss, bet vajadzēja salt visu ziemu. Vai tik arī tagad nebūs tā, ka par dārgo maksu nāksies drebināties?

Arī pērnā gada rudenī dzīvoklī bija aukstāk. Gājām sūdzēties, tad tur kaut ko paremontēja, līdz palika siltāks. Tagad sola, ka būšot karsts ūdens. Tikai es uztraucos, vai tas karstais ūdens būs pietiekami tīrs un vai būs attiecīgā temperatūra. Ja samaksāju lielu naudu un uzlieku skaitītāju, bet pie normāla ūdens netieku, tad gan nebūšu ar mieru maksāt par kanalizācijā iztecināto. Ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi, stipri apšaubu iespēju izmantot karsto ūdeni.

Finansiālā situācija daudziem ir ļoti smaga. Es ģimenē esmu vienīgā pelnītāja. Jau līdz šim maksa par apkuri bija manu finansiālo iespēju galējā robeža. Ja būs jāmaksā vairāk, nespēšu. Domei tarifu palielināšana ir vienkāršākais variants. Lai nav jādomā, kā situāciju uzlabot.

Ivars Vagalis, dzīvo Liepu ielā:

— Kad kurināja, tad jau bija labi. Mani personīgi neapmierina tas, kad apkures sezona tiek uzsākta. Skaidrs, ka ir noteikumi, kuri jāpilda. Tātad tiek gaidīts, kad beidzot dienu un nakti būs tik auksts, lai oficiāli uzsāktu apkures sezonu. Bet dzīvokļos jau vairākas nedēļas iepriekš ir mitrs un drēgns. Salst cilvēki, bojājas telpas, pelē drēbes un mēbeles. Tāpēc domāju, ka attiecīgajiem dienestiem vajadzētu kontrolēt siltuma padevi, lai ziemas vidū, kad atkušņi, cilvēkiem nevajadzētu turēt logus vaļā, un lai rudenī mitros dzīvokļus vismaz pa retam pārkurinātu.

Karsto ūdeni pērn padeva kādus pāris mēnešus, bet jēgas nebija, pa pusstundai nācās tecināt, kamēr nāca karsts. Toties skaitītājs griezās. Kāpēc vasarā nevaram izmantot karstu ūdeni? Caurules tikai rūsē un pēc gadiem desmit sistēma atkal būs beigta.

Kāpēc cilvēkiem, kuri par apkuri nemaksā, neatslēdz siltumu, kāpēc ar viņiem auklējas un neizliek? Viņu dēļ jācieš pārējiem. Tā vien liekas, ka domei par iedzīvotājiem galva nesāp. Ja tur strādātu profesionāļi, gan jau atrastu risinājumu.

Es nezinu, kā dome izkulsies no parādiem. Es nezinu arī to, kā samaksāšu, ja siltuma tarifus paaugstinās.

A.Sulaine, dzīvo Rēzeknes ielā:

— Pirmajos gados mūsu mājā bija siltāk. Tagad arvien vēsāk paliek, lai gan esmu dzirdējusi, ka citur sen cilvēki ziemā salst. Par siltumu maksāju visu gadu, mums jau praktiski nav citas izvēles. Zinu, ka Līvānos iedzīvotājiem piedāvā slēgt līgumu, ja grib maksāt visu gadu. Atšķirība ir jūtama, tāpēc daudzi grib maksāt katru mēnesi, bet mazākas summas.

Paaugstinās tarifus? Būs jau jāmaksā, kur liksies... Lai gan strādājam abi ar vīru, parasti tūlīt pēc algas eju un maksāju par dzīvokli, tikai pēc tam domāju par pārējo iztikšanu. Protams, tas nav pārāk patīkami, ja vienu reizi sola, ka cenas nepalielināsies, bet otru reizi teikto jau aizmirsuši.

A.Sevastjanova, dzīvo Upīša ielā:

— Dzīvoju akciju sabiedrības «Preiļu siers» mikrorajonā, tāpēc par siltuma kvalitāti dzīvoklī nekad nav nācies sūdzēties. Pretenziju pret rūpnīcas piegādāto siltumu nav. Taču par pārējo varu teikt tā, nekaunībai jau robežu nav. Tas attiecībā par tarifu paaugstināšanu, jo uzmanīgi lasu «Novadnieku» un atceros, kāda runa no domes puses izskanēja pērn.

Ņemot vērā šādu Preiļu pilsētas domes attieksmi pret pilsētas iedzīvotājiem, vasarā par siltumu nemaksāju ne santīmu. Galu galā par apkuri norēķinos pēc skaitītāja rādītājiem. Man ir apnicis kreditēt domi. Kad pie mums bija karstais ūdens, esmu jau aizmirsusi. Dīvaini, jo siera rūpnīcai tas ir blakus produkts. Tāpēc negaidīju un nopirku ūdens sildītāju. Tā maksa par karsto ūdeni, kāda noteikta Saltupes ielā, ir nenormāla.

Neticu nevienam domes solījumam. Tie ir vējā palaisti vārdi.

Materiālu sagatavoja L.Kirillova

Nacionālās ziņas

Tuberkulozes slimnieku skaits turpina pieaugt

Augustā ar tuberkulozi saslimuši 133 cilvēki, no tiem deviņi vēl nav sasnieguši 15 gadu vecumu. Mūsu valstī šogad konstatēti 1073 pirmreizējās saslimšanas gadījumi. Aptuveni desmitā daļa no viņiem ir bērni, informē Valsts tuberkulozes reģistrs. Visvairāk ar tuberkulozi slimo cilvēki no sociālā riska grupām. Bērni ar tuberkulozi saslimst visbiežāk līdz četru gadu vecumam, lai arī pēdējā laikā tiek reģistrēti gadu vai tikai dažus mēnešus veci pacienti. Tuberkuloze ir viena no slimībām, kas cieši saistīta ar cilvēku sociālo nodrošinātību un dzīves līmeni.

Teātra darbinieku atklātā vēstule

Latvijas Teātra darbinieku savienība, Latvijas teātru mākslinieki, vadība un tehniskie darbinieki secina, ka grozījumi likumā «Par valsts pensijām» novedīs pie teātru repertuāra sašaurināšanās un pakāpeniskas teātru kā māksla iestāžu likvidācijas. Tāpēc tika nosūtīta atklātā vēstule Valsts prezidentei, premjeram, Saeimas priekšsēdētājam un kultūras ministrei. Vēstulē mākslinieki jautā, kāpēc valsts un sociālais budžets jāglābj uz maznodrošināto, tajā skaitā teātra darbinieku, rēķina un kāpēc likumdošana paredz neaplikt ar sociālo nodokli augstos amatos lielu algu saņemošas personas. Šodien likumdošana paredz neiekasēt sociālo nodokli no atalgojuma virs Ls 14 000 gadā. Bet aktieri secina, ka apmēram 3% no strādājošiem valstī saņem lielākas algas, kā rezultātā budžets zaudē vismaz 59 miljonus latu.

Nodoklis grauj autotirgu

Šobrīd Latvijā vairs gandrīz netiek ievestas lietotās ārzemju automašīnas, kas vecākas par sešiem gadiem, jo to legālās pārdošanas cenu ir dubultojusi kopš 1. aprīļa uzliktā akcīzes nodokļa likme. Tagad lietotās automašīnas vairs nenodod automašīnu kapsētās, bet remontē un atstāj ekspluatācijā, un tas ievērojami pasliktina drošību uz ceļiem. Līdz ar to nav iegūti plānotie muitas maksājumi, kas ir saistīti ar akcīzes nodokļa palielinājumu. Palielinot muitas nodokli vairāk nekā trīs reizes par lietotu automobili, valdība faktiski ir liegusi iegādāties braucamo vidusslānim, uzskata vairāku autocentru darbinieki. CSDD statistikas dati liecina, ka šī gada martā reģistrēto automašīnu skaits sasniedzis rekordlielu skaitli — 1880, turpretī jūlijā reģistrēta vairs tikai 141 mašīna. Autotirgū 7 gadus vecu «Ford Escort» par 4200 ASV dolāriem vairs neviens nepērk, bet uz Latvijas ceļiem parādās 16 un vairāk gadus vecas «lūžņu kaudzes».

Pilī strādā prezidentes dēls, bet prezidente uz jautājumiem neatbild

Pagājušajā nedēļā ar līgumu darbā pieņemts Vairas Vīkes-Freibergas dēls Kārlis Freibergs. Kārlis pieņemts darbā preses dienestā par referentu. Viņa galvenais pienākums ir saistīts ar visdažādāko dokumentu tulkošanu. Kad no līgumā noslēgtās summas atvilks nodokļus, tad «uz rokas» K.Freibergs saņems Ls 108. Politologs Artis Pabriks šajā gadījumā saskata morālo konfliktu, kad amatpersona izmanto savu sabiedrisko stāvokli personīgā labuma gūšanai, bet politikas analītiķis Jānis Ikstens saka, ja prezidente Kancelejas darbā iesaistīs savu meitu, tas jau sāktu atgādināt «ģimenes uzņēmumu». Toties uz žurnālistu jautājumiem prezidentei par viņas apsardzi un jauna bruņuauto iegādi par 90 tūkstošiem latu atbildes joprojām nav saņemtas, jo prezidentes preses sekretārs Rimants Ziedonis uzskata, ka prezidentei par saimnieciskām tēmām neesot jāatbild.

Trūkst pedagogu

Kā liecina Izglītības valsts inspekcijas apkopotie dati, skolotāju trūkuma dēļ jaunajā mācību gadā 14 000 skolēnu nemācīsies kādu no priekšmetiem. Tostarp vairāk nekā 2000 skolēnu nemācās angļu valodu, bet vairāk nekā viens tūkstotis skolēnu neapgūst fiziku. Skolotāju trūkums skaidrojams ar zemo algu.

Ziņas sagatavoja T.Elste

Garantijas nav

Sākusies iedzīvotāju parakstu vākšana par referendumu, kura laikā jānoskaidro, kāds liktenis sagaida Saeimas akceptētos grozījumus likumā «Par valsts pensijām». Sabiedrībā šie grozījumi ir radījuši neizpratni un arī protestus, kā visas lietas, kas skar iedzīvotāju intereses. Šajā gadījumā nav īsti skaidrs, uz kurām sociālajām grupām grozījumi tieši atsauksies. Tie, kuriem līdz pensijai tālu, pat negrasās reaģēt uz šīm izmaiņām sociālajā likumdošanā. Tie, kuri jau ir pensijā, nedz iegūst, nedz zaudē. Tā daļa, kurai līdz pensijai gadi desmit vai pieci, arī klusē, jo zina, ka no pensijas tāpat būs grūti iztikt, tad kāpēc lai viņi protestētu pret to, ka būs noteikts strādāt līdz 62 gadiem? Bet tie, kuri jau ir pensijā un jūtas pietiekami moži darbam, kāpēc viņiem iebilst pret pensijas vecuma paaugstināšanu? Vissāpīgāk grozījumi skar tos, kuri saņem par 60 latiem lielāku pensiju un darba algu, kā arī tos, kuri ar cerībām gaidīja, ka šogad varēs tikt pelnītajā atpūtā, bet grozījumi, ja tiks izsludināti, šo iespēju dos tikai pēc diviem gadiem.

Labklājības ministrs Roberts Jurdžs pagājušajā nedēļā aicināja vietējo laikrakstu žurnālistus uz tikšanos Labklājības ministrijā, lai atbildētu uz jautājumiem par grozījumiem pensijas likumā.

Kā jūs zināt, žurnālistiem teica Roberts Jurdžs, valdība nomainījās strauji, un viens no maiņas iemesliem bija krīzes situācija gan valsts pamatbudžetā, gan arī valsts sociālajā budžetā. Grozījumi pensiju likumā ir mēģinājums saglābt sociālo budžetu. Labklājības ministrija, apgalvoja ministrs, uzņēmusies atbildību tieši par šiem grozījumiem, kas attiecas uz izdevumu daļu, jo pēdējos gados veiktie nepamatotie likuma «Par valsts pensijām» labojumi veicinājuši ievērojamu sociālā budžeta izdevumu daļas pieaugumu.

Labklājības ministrija valdībai esot piedāvājusi maigākus variantus pensiju likuma sakārtošanai (pakāpenisku pensionēšanas vecuma palielināšanos, kā arī noteikto pensijas summu — 60 latus, ko var saņemt strādājošs pensionārs). Saeima tomēr nolēma, ka pensionēšanas vecums nevis jāpalielina pakāpeniski par pusgadu, bet gan uzreiz par pusotru gadu (vīriešiem) un par divarpus gadiem (sievietēm).

Labklājības ministrija vēloties saglabāt pašreizējo pensiju līmeni, un tamdēļ esot nepieciešami tik radikāli grozījumi, lai sociālajā budžetā palielinātos ienākumu daļa. Roberts Jurdžs izskaidroja žurnālistiem, pēc kādiem principiem veidojas speciālais valsts sociālās apdrošināšanas budžets, kas ir atdalīts no valsts budžeta.

Tomēr žurnālisti izteica šaubas, vai sociālajā budžetā paredzēto deficītu — 70 miljonus latu 1999. gadā spēs glābt ar to, ka palielinās pensijas vecumu līdz 62 gadiem. Pēc Labklājības ministrijas prognozēm ar to varēs ietaupīs tikai 1,1 miljonu latu. Savukārt, grozījums, kas nedod tiesības priekšlaikus aiziet pensijā sievietēm, sasniedzot 55 gadu vecumu, varētu dot ietaupītus divus miljonus latu. Diemžēl ministra uzstāšanās nedeva pārliecību, ka tādā veidā sociālā budžeta deficītu varētu segt. Tomēr viņam izdevās pārliecināt, ka valdības ministram nevar būt atšķirīgs viedoklis, un ka Labklājības ministrijai ir vai nu jāizdara tas, ko pieprasa valdība, vai arī tā sastāvēs no citiem darbiniekiem. Žurnālisti interesējās par to, vai ir lietderīgi uzņēmumiem, kam ir sakrājušies lieli nenomaksāti sociālie nodokļi, tos dzēst. Ministrs skaidroja, ka valdība katru šādu gadījumu izskata atsevišķi, un lietderīgāk esot ar uzņēmumu strādāt, nekā atzīt par maksātnespējīgu, kā rezultātā zūd darba vietas un papildinās bezdarbnieku skaits.

Ministrs tā arī nevarēja atbildēt, kas īsti prognozējams tādā gadījumā, ja tomēr referendums notiks, un pensiju likuma grozījumi tiks atcelti.

Bet uz žurnālistu viedokli, ka nepamatoti lieli līdzekļi tiek izšķiesti administratīvi teritoriālajai reformai, ko varētu ieguldīt pensiju kapitālā, ministrs vēlreiz pacietīgi skaidroja, ka katram no šiem mērķiem līdzekļi tiek ņemti no cita budžeta. Proti, ja vienā maciņā valstij naudas ir par daudz, to var šķiest dažādām lietām, bet, nedod Dievs, pārlikt citā maciņā. Tāpat žurnālisti vēlējās zināt, vai nebūtu taisnīgi, ka sociālajā budžetā ienāktu privatizācijas ceļā iegūtie līdzekļi, jo, kā zināms, privatizēti tiek objekti, kuru radīšanā ieguldīts pašreizējo pensionāru darbs. Roberts Jurdžs paskaidroja, ka jau pašlaik desmit procenti no Privatizācijas fonda nonāk sociālajā budžetā.

Ministrs izskaidroja arī paredzētos grozījumus, kas attieksies uz bezdarbnieka pabalstu. Esot virkne uzņēmumu, kuros līdzšinējo kārtību izmantojot negodīgi. Vai ir normāli, ka laiku pa laikam cilvēki tiek atlaisti no darba un pusgadu, pat gadu saņem bezdarbnieka pabalstu ap diviem simtiem latu mēnesī, jautāja ministrs. Tādā gadījumā atlaistā darbinieka alga esot bijusi ap sešiem simtiem latu mēnesī. Taču, ja kāda cilvēka darbs uzņēmumā esot novērtēts ar tik augstu apmaksu, tad stipri jāšauboties, ka šie cilvēki masveidā tiktu atbrīvoti no darba. Arī bezdarbnieku pabalstu piešķiršanas kārtībā esot jāieved kārtība. Diemžēl Rīgas apstākļos grūti saprast, teiksim, Līvānus, kur vairs runa neiet par bezdarbu, bet par ilgstošu bezdarbu. Tas ir, cilvēki nav varējuši atrast darbu jau astoņus deviņus gadus. Acīmredzot, jaunākās paaudzes valdībai sveši un nezināmi ir bijušie darba apstākļi kolhozu fermās, darbnīcās, kaltēs, tīrumos. Jo uz jautājumu par cilvēkiem, kas ļoti smagos darba apstākļos nostrādājuši pa 30-40 gadiem, un arī vēl tagad zaudē cerību aiziet pensijā, jo pensionēšanas vecums paaugstināts, ministrs gudri stāstīja par Latvijas pievienošanos starptautiskajai konvencijai par veselīgu darba vietu un tās vidi.

Galvenais, ko es gribētu, lai jūs uzrakstāt saviem lasītājiem, teica Roberts Jurdžs, ir tas, ka šie grozījumi pensijas likumā ļaus saglabāt 560 000 Latvijas pensionāru pašreizējās pensijas, un pēc izejas no krīzes situācijas — nākamgad pensiju indeksāciju. Bet, ja stāvoklis ar sociālo budžetu uzlabosies, šie pārejas laika grozījumi tiks atcelti.

Tomēr uz jautājumu, kur ir garantija, ka tad, ja notiks referendums un šie grozījumi tomēr tiks pieņemti, pēc kāda laika pensijas vecums atkal netiks palielināts, ministrs godīgi atbildēja, — garantijas nav.

L.Rancāne

Tikšanās pie zemkopības ministra

2. septembrī Rīgā notika Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) izveidotās lauksaimniecības darba grupas tikšanās ar zemkopības ministru Aigaru Kalvīti. LPS šajā grupā pārstāv deviņi Latvijas rajoni, tajā skaitā arī Krāslavas un Preiļu rajons. Par tikšanās laikā runāto «Novadniekam» pastāstīja lauksaimniecības darba grupas loceklis, Aizkalnes pagasta padomes priekšsēdētājs Pēteris Rožinskis.

Ar ministru tika apspriestas trīs problēmu grupas: lauksaimnieciskā izglītība, mežu jautājumi un SAPARD programma. Lauksaimnieciskās izglītības jomā kļuvis skaidrs, ka jau nākamajā gadā visas lauksaimnieciskā novirziena mācību iestādes no Zemkopības ministrijas valdījuma nonāks Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā. Šīs izmaiņas noteikti skars arī Jaunaglonas arodvidusskolu.

P.Rožinskis atzina, ka tikšanās laikā daudz tika runāts par to, ka lielas nekārtības ir gan privātajos, gan valsts mežos. Privāto mežu īpašnieki gan cērt mežus, taču atbrīvotās teritorijas neapmežo. Valsts mežos, savukārt, nav nodalītas pārraudzības un apsaimniekošanas funkcijas, kas rada augsni dažāda rakstura blēdībām. Tāpēc plānots izveidot akciju sabiedrību «Latvijas meži», kura nodarbosies ar mežu apsaimniekošanu. Kontroles funkcijas būs valsts rokās. Tika uzsvērts, ka turpmāk valsts meži netiks nodoti privatizācijai.

Lielāko uzmanību sarunas gaitā zemkopības ministrs Aigars Kalvītis veltīja SAPARD programmai, kas domāta lauksaimniecības un lauku politikas attīstībai. Tas nozīmē, ka jau ar 2000. gadu Eiropas Savienība Latvijas laukus atbalstīs finansiāli. SAPARD programma būs ļoti nozīmīga daudzās ar lauksaimniecību saistītās sfērās. Tā, piemēram, paredz investīcijas lauksaimniecības tehnikai, būvju un iekārtu modernizācijai (celtniecībai, rekonstrukcijai). Šajā virzienā paredzēti kredīti no minimāli 5000 ekijiem līdz maksimāli 180 tūkstošiem ekiju. Tiesa, 25 procentus no summas būs jāsedz Latvijas valdībai.

Kā viens no svarīgākajiem programmas SAPARD virzieniem būs investīcijas lauksaimniecībā neizmantojamās zemes apmežošanai. Skuju koku meža viena hektāra ierīkošanai paredzēts finansējums 1100 latu apmērā, bet lapu koku meža viena hektāra ierīkošanai — ap 900 latu. No 60 līdz 89 latiem par hektāru paredzēts finansējums mežu kopšanai.

SAPARD programma, kas ilgs sešus gadus, paredz finansējumu zemes ierīcībai un lauksaimniecības un zivsaimniecības produkcijas pārstrādes un mārketinga uzlabošanai, kā arī lauku ekonomikas dažādošanai, piemēram, meža stādāmā materiāla audzēšanai, amatniecības un lauku tūrisma attīstībai (izņemot tirdzniecību). Vēl programma paredz apmācības un lauku infrastruktūras uzlabošanu, hidrotehnisko būvju celtniecību, bioloģisko lauksaimniecību un lauku ainavas saglabāšanu, kā arī citus aktuālus novirzienus.

P.Rožinskis pastāstīja, ka sarunā ar zemkopības ministru A.Kalvīti noskaidrojušies arī citi jautājumi, piemēram, tas, ka lauksaimniecības departamenti pastāvēs tik ilgi, kamēr notiks pirmā līmeņa pašvaldību reforma. Turpmāk lauksaimniecības departamenti tiks pārvietoti uz reģionu centriem, taču tas nenozīmē, ka šim centram noteikti jābūt oficiālajā reģiona «galvaspilsētā», tas var būt arī citur. Toties lauksaimniecības konsultāciju centri tiks uzlaboti, pastiprināti un novirzīti tuvāk zemniekiem un lauku uzņēmējiem ar mērķi izglītot un paaugstināt viņu vidējo līmeni.

Uz jautājumu par to, vai, piemēram, Latgales reģioni arī tiks pie SAPARD līdzekļiem, ministrs apsolījis, ka bankas necels kredītatmaksas procentus augstāk par 10 procentiem, lai tādā veidā varētu aptvert pēc iespējas plašākus slāņus. Taču, kā uzsvēra P.Rožinskis, nekas nepalīdzēs, ja zemnieki un uzņēmēji paši neriskēs ņemt kredītus. Protams, kredīta sniedzēji gribēs būt pārliecināti, vai katrs konkrētais projekts ir dzīvotspējīgs.

L.Kirillova

Jersikiešiem drosmes pietika

Šogad jau piekto reizi bija valsts sakoptāko pagastu skate. Jersikas pagasts bija vienīgais no Preiļu rajona, kas pieteicās piedalīties šajā pasākumā. Kā jau «Novadnieks» informēja, «Latvijas sakoptākais pagasts» žūrija Jersikā ieradās 30. jūlijā un izvērtēja pagastā redzēto. 6. augustā, kad tika izvērtēti visi Latgales skatei pieteiktie pagasti, Jersikas pagasts ierindojās 6. vietā.

Jersikas pagasta pārstāvji piedalījās pašvaldību svētkos, kas šogad 28. augustā dienās notika Daugavpils rajona Viškos, un atgriezās ar vairākām veltēm. Pagastam pasniegts Atzinības raksts par panākumiem konkursā «Sakoptākais Latvijas pagasts», daiļamata meistarei jaunajai audējai Līgai Eidukai — par panākumiem tautas lietišķās mākslas attīstīšanā, SIA «Līvānu mājas un logi» — par panākumiem jauno tehnoloģiju ieviešanā un augsto sakoptību uzņēmumā. Atzīmēta arī vietējā pamatskola, kuru vada Inese Jaunušāne, par kārtību tajā un izglītības attīstīšanu novadā, pasniedzot Atzinības rakstu.

A.Rancāns
Autora foto

● Jersikas pagasta komanda uz Špoģu vidusskolas kāpnēm gadskārtējo pašvaldību svētku svinīgās daļas noslēgumā. Pirmajā rindā no kreisās uz labo Līga Eiduka, Jersikas pagasta padomes priekšsēdētāja Maija Spūle un SIA «Līvānu mājas un logi» pārstāvis Aleksandrs Surgunts; otrajā — skolas direktore Inese Jaunušāne, pagasta darbiniece Lidija Brūvere un zemnieks Andris Purviņš.

Sēklu būs gana

Rajonā pabeigta sēklu lauku apskate vai aprobācija. Kā atzīst speciālisti, šķirnes sējumu nav uzrādīts daudz, varbūt arī tāpēc, ka aprobācija ir par maksu, varbūt daudzi zemnieki nemaz nevēlas nodarboties ar sēklu realizāciju. Rajona lauksaimniecības departamenta augkopības vecākais referents Jānis Kivlenieks pastāstīja, ka apsekoti vairāk nekā 800 hektāri lauku kultūru, galvenokārt graudaugu.

Pietiekami labs stāvoklis ir ar miežiem: 26 hektāri šķirnes 'Abava' ir pirmās, 205 — otrās un vairāk par 82 — trešās kategorijas, 'Rasas' 1 hektārs elites, 21 — otrās kategorijas. Parādījusies jauna šķirne — 'Gostinec' — 8,6 hektāri. Šie graudi noderīgi nākamā gada lopbarības sējumiem un ir ievērojami lētāki. Lopbarībai graudus var sēt arī piemājas saimniecības.

Vēl J.Kivlenieks uzsvēra, ka arī auzu sējumi iepriecinot, jo elites klasē ieskaitīti gandrīz 30 hektāri 'Laimas' un 3 'Selmas' šķirnes auzu, otrajā kategorijā attiecīgi — 8 un 6, trešajā — 7 un 75,5. Griķus šogad audzēja vairāki zemnieki, taču aprobēti tikai 5 hektāri otrajā kategorijā.Vasaras kvieši nav padevušies — 11 hektāri 'Ļeņingradkas' ir trešās kategorijas, 2 hektāri 'Dragon' — otrās un trīs — trešās kategorijas. Šo sēklu audzētājiem būtu jāpadomā par kvalitātes paaugstināšanu nākamgad.

Ziemas kvieši rajona saimniecībās galvenokārt ir otrās kategorijas: 'Fedina piemiņa' — 17 hektāri, 'Donas puspunduris' — 3, 'Mironovas 808' — 121,3, 'Krista' — 14, 'Harmonija' — 2,5 hektāri. Rudzu mazāk — 'Voshod 1' elites ir 12,3 hektāri, pirmās kategorijas — 3 hektāri un 31,5 hektāri — trešās kategorijas, 'Puhovčanka' — 47 hektāri otrās kategorijas.

Būtu ieteicams pievērsties jaunākajām linu šķirnēm, piemēram, 'Pitalovas 15', ko audzē Kurzemes un Vidzemes zonās, pie mums pagaidām nav.

Zālāju sēklkopībā, kā teica J.Kivlenieks, stāvoklis ir kritisks. Priekšroka dota 'Stendes II' sarkanajam āboliņam — 4,75 hektāri elites, 2 hektāri pirmās un 8 otrās kategorijas, 'Stendes agrais' — 3 hektāri pirmās, 'Priekuļu 66' — 3 hektāri elites, 'Skrīveru agrais' — 9 hektāri elites. Aprobētie 22 hektāri 'Priekuļi 2' timotiņa ir pirmajā kategorijā, 3 hektāri 'Priekuļi' otrajā un 8 hektāri otrās kategorijas 'T - 79', 1 hektārs pļavu auzenes otrajā kategorijā. Nav ganību airenes, noniecināta kamolzāle. Maz sarkanā āboliņa, kas ļoti vajadzīgs lopbarības bāzes nostiprināšanai.

Lielākā sēklaudzēšanas saimniecība — paju sabiedrība «Ausma» tiek privatizēta, vēl nav noskaidrojies tās nākamais saimnieks, kam piederēs ilggadīgo zālāju pirmapstrādes līnija KOS. Kaltes ar visu inventāru jau atradušas īpašniekus un jācer, ka nākamajā gadā viņi turpinās aizsākto. Sēklas kā līdz šim audzēs un realizēs arī Saunas pagastā.

Apkopojot apskates rezultātus, J.Kivlenieks teica, ka šogad sēklkopībā tomēr ir labāka situācija nekā pērn, un sēklas pietiekamā daudzumā zemnieki varēs iegādāties uz vietas rajonā. Audzētājiem jāķeras pie to tīrīšanas un sagatavošanas līdz kondīcijai.

A.Rancāns

Audzēsim ekoloģiski tīru produkciju

Katru gadu pasaulē no ķīmiskām vielām saslimst 12 miljoni un mirst 6 miljoni cilvēku, paaugstinās saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem. Pierādīts, ka viens no galvenajiem (80%) faktoriem, kas veicina vēža šūnu veidošanos gremošanas traktā, ir ar ķīmiskām vielām piesārņota, nekvalitatīva pārtika.

Rūpējoties par ražu, zemnieks vispirms domā par nezāļu un kaitēkļu apkarošanu. Šim nolūkam Latvijā ir 145 veidi atļauto pesticīdu, taču nepareizi lietoti tie nonāk ne tikai augsnē, bet lielā daudzumā uzkrājas augos. Tiek piesārņota vide, virszemes un pazemes ūdeņi. Lai tas nenotiktu, rūpīgi jāiepazīstas ar pesticīdu lietošanas noteikumiem un tie jāievēro. Sevišķi pamatotai pesticīdu pielietošanai jābūt augļkopībā, produktiem, ko lietojam svaigā veidā bez termiskas apstrādes.

Pesticīdi uzmanīgi jālieto laukos tuvu upju krastiem, kur palu laikā tie var nokļūt uz blakuskultūrām, akās. Jāuzglabā vietās, kas nav plūdu apdraudētas, speciālās slēgtās noliktavās ar ūdensnecaurlaidīgām grīdām. Jāatceras, ka nekaitīgu pesticīdu nav, tālab audzēsim ne tikai lielu, bet arī tīru ražu. Rūpēsimies par savu un nākamās paaudzes veselību.

Lai iedzīvotājus pasargātu no kaitējumiem, Vides veselības centrs (VVC) uzsāk pesticīdu atlieku noteikšanu augļkopības produktos pēc Zemkopības ministrijas un Dānijas ieinteresēto institūciju izstrādātā projekta, ko finansē Dānija. Tiek vāktas ziņas no lielākajiem augļkopējiem rajonā, zemnieku saimniecībām, kas augļus piegādā skolām, bērnudārziem, slimnīcām. Pārbaudām ne vien vietējo, bet arī importēto bērnu un diētisko produkciju.

Aicinām pieteikties Preiļu VVC A.Paulāna ielā 1a, tālruņi 21642 un 22591.

V.Petrova,
Rēzeknes VVC Preiļu TD ārste higiēniste

Gatavojas ziemāju sējai

Līdz augustam zemes aršanai apstākļi bija ļoti nelabvēlīgi — sausajā un karstajā vasarā stipri sakaltusi augsne. Pēc nesenajiem lietiem stāvoklis labojies — gandrīz visur nokrišņu daudzums bijis 30-40 milimetri. Līdz ar to aramkārta kļuvusi irdena un to steidz izmantot zemnieki gan arot, gan kultivējot, jo klāt ir arī optimālie sējas termiņi.

Rajona lauksaimniecības departamenta augkopības vecākais referents Jānis Kivlenieks domā, ka sējplatības šoruden iepriekšējā gada līmeni tomēr nesasniegs, jo daudzi zemnieki vīlušies mums tuvāko Daugavpils un Rēzeknes dzirnavnieku piekoptajā politikā, kad tiem nav konsekvences iepirkšanā, ka nenorēķinās uzreiz, bet katrai saimniecībai galvenais ir naudas līdzekļi. Piemēram, nesen «Novadnieka» korespondentam Preiļu pagasta zemnieks Viktors Plociņš stāstīja, ka «Daugavpils dzirnavniekā» solījušies graudu kravu pieņemt tikai uzglabāšanā un par cenu vienoties pavasarī, bet kāds uzpircējs Mežciemā par pārtikas rudziem un kviešiem pusi samaksājis tūlīt, pārējo vēlāk. Vai katram meklēt tādas iespējas?

J.Kivlenieks stāstīja, ka šogad zemnieki tomēr maz sūdzoties, ka nav iespējams realizēt graudus, sevišķi rudzus, jo maz bijis iesēts. Daudzi gaida arī uz graudu iepirkuma intervenci oktobrī. Cik zināms, tad «Daugavpils dzirnavnieks» tomēr iepirkšot arī pret tūlītēju samaksu, tomēr, kad tas būs, neizpaužot. Cena arī nav noteikta.

Ziemāju sējas optimālais laiks ir no 25. augusta līdz 15. septembrim. Vispirms būtu jāiesēj ziemas kvieši, jo nav jābaidās no zelmeņa pāraugšanas līdz ziemošanas sākumam, toties rudzi var pārlieku sacerot un tikt pakļauti slimībām.

Lai arī nav vēl zināms, kādu rudeni sola sinoptiķi, ieteicams būt piesardzīgiem. Sēklas, sevišķi kviešu, obligāti jākodina, jo ar melnplauku inficētie graudi neder ne pārtikai, ne lopbarībai. Jānis Kivlenieks informēja, ka kodnes ir, tās var iegādāties gan Preiļos, gan Rušonā.

A.Rancāns

Lauku darbu kalendārs no 8. līdz 11. septembrim

◆ Pirms sīpolpuķu stādīšanas sīpolus kalibrē. Jāstāda vienāda lieluma noteiktā laukumā. Tā noritēs vienmērīga attīstība.

◆ Dala un pavairo flokšus.

◆ Dala, stāda maurlokus.

◆ Pēc sakņaugu novākšanas dārzu pilnībā attīra no visām paliekām.

◆ Ravē.

◆ Vadziņas sīpolpuķu stādīšanai salej ar aveņkrāsas zilo graudiņu šķīdumu un apber ar smiltīm. Stāda 3 sīpolu dziļumā.

◆ Aprušina spraudeņus.

◆ Ūdenstilpnes, baseinus atbrīvo no kritušām lapām.

◆ Pārskata augļu novietnes, pagrabus.

◆ Vāc kartupeļus.

◆ Ja gaidāmas lietavas, lielziedu krizantēmas jāpārstāda podos, siltumnīcās, jo pumpuri vairs nedrīkst salīt — bojāsies.

Kāds būs jaunais mācību gads?

Kopš pagājušā pavasara lielai daļai bijušo divpadsmitklasnieku un viņu vecākiem vēl joprojām vārdi «centralizētais eksāmens», «sertifikāts» atgādina negatīvas emocijas. Šī gada divpadsmitie uzsāk mācības ar zināmām bažām — kas tas tāds par bubuli — sertifikāts, ko vienam dod, bet otram — nē, un vai bez tā dzīvē nekur nevar tikt? Uz jautājumiem par centralizētajiem eksāmeniem, kā arī par to, ar ko šis mācību gads atšķirsies no iepriekšējiem, atbildēja skolu valdes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Šmukste.

— Ar ko centralizētie eksāmeni atšķiras no parastajiem, un kas izvēlas šādu eksāmena veidu — skolotājs vai skolēns?

— Pašlaik katrs skolēns, beidzot vidusskolu, saņem atestātu par vidējo izglītību ar gada atzīmju izrakstu, bet centralizētā eksāmena gadījumā tam tiek pievienots sertifikāts ar eksāmenā saņemto vērtējumu.

Pirmais eksperimentālais eksāmens angļu valodā notika jau pirms pieciem gadiem. Pēc brīvas izvēles uz to pieteicās 18 valsts skolas. Nākamajā gadā skolu skaits bija jau 50. Trešajā gadā angļu valodas eksāmenu kārtoja vairāk nekā 2000 skolēnu, kā arī notika eksperimentālie eksāmeni vācu un franču valodās. Ceturtajā gadā centralizēti varēja kārtot arī matemātikas eksāmenu.

Šogad notika jau seši centralizētie eksāmeni: angļu, vācu, franču, krievu valodā, matemātikā, valsts valodā.

Centralizētais eksāmens no tradicionālā atšķiras, *pirmkārt,* ar darbu sagatavošanas kārtību. Centralizēto eksāmenu saturs tiek izstrādāts vismaz gadu iepriekš. Darbi tiek veidoti pēc noteiktiem modeļiem, kas dod iespēju daudz lielāku uzmanību veltīt skolēnu prasmju un zināšanu pārbaudei galvenokārt izpratnes līmenī.

Otrkārt, ar to, ka darba saturs tiek iepriekš pārbaudīts reālā skolēnu auditorijā. Darba saturu veido un aprobē skolotāju grupa Izglītības satura un eksaminācijas centra (ISEC) darbinieku vadībā. Sagatavoto darbu variantu ekspertē skolotāju un augstskolas izglītības iestāžu darbinieku grupa. Skolas direktors pret parakstu saņem paketi, kurā ir eksāmenu darbi slēgtās aploksnēs.

Treškārt, ir īpaši noteikta darbu norises kārtība. Eksāmena norisē ir iesaistīti darba vadītājs (attiecīgās skolas cita priekšmeta skolotājs) un eksāmena norises novērotājs (priekšmeta speciālists no citas skolas). Uzrakstītie darbi tūlīt pēc eksāmena tiek izsūtīti uz ISEC.

Ceturtkārt, centralizēto eksāmenu darbus vērtē visā valstī vienkopus. Tas ļauj izvairīties no subjektīvisma, jo visi darbi ir kodēti, nav atšifrēta skola un skolēns.

Piektkārt, ar skolēnu sasniegumu vērtējumu. Ja tradicionāla eksāmena mērķis ir pārbaudīt, ko skolēns ir apguvis attiecīgajā mācību priekšmetā, un skolēns to kārto ar mērķi «beigt skolu», tad centralizēts eksāmens, ja tas ir noticis pēc visiem noteikumiem, dod skolēniem iespēju savu iegūto vērtējumu piedāvāt tālākās izglītības apguvei vai darba tirgū.

Plānots pakāpeniski palielināt centralizēto eksāmenu skaitu, lai līdz likumā noteiktajam laikam aptvertu mācību priekšmetus, kurus augstskolas varētu izmantot kā reflektantu atlases kritērijus.

Centralizēto eksāmenu realizācijas grafiks ir atkarīgs no finansu resursiem. Viens centralizēts eksāmens 10 000 skolēniem izmaksā apmēram 20 000 latu. 1998./99. mācību gadā, piemēram, eksāmens matemātikā valstij izmaksāja 12 492 latu.

— Pēdējos gados centralizētie eksāmeni saistās ar nepatīkamām lietām.

— Centralizēto eksāmenu norises un rezultātu ticamībā ļoti būtiska ir eksāmenu godīga norise. Pēdējos divos gados bija vērojama eksāmenu materiālu tirgošana. Pagājušajā mācību gadā atsevišķiem skolēniem netika izsniegti sertifikāti matemātikas eksāmenā. Pavisam valstī no 15 428 eksāmena kārtotājiem sertifikātu nesaņēma 2258 skolēni. Tas tiešā veidā skāra arī mūsu rajona vidusskolu absolventus. 65 no viņiem nesaņēma centralizētā matemātikas eksāmena sertifikātus. Acīmredzot, šajā sakarā arī mums, eksāmenu organizētājiem, vadītājiem un novērotājiem jāizdara attiecīgi secinājumi.

— Kādas zināšanas centralizētajos eksāmenos parādīja mūsu iepriekšējā mācību gada vidusskolu absolventi?

— Kopumā vislabāko zināšanu līmeni visos centralizētajos eksāmenos uzrādīja Preiļu Valsts ģimnāzijas absolventi. Šīs skolas skolēnu zināšanu līmenis ir augstāks par sešām ballēm. Preiļu Valsts ģimnāzijā un Preiļu 2. vidusskolā nebija gadījumu, kad centralizētajā matemātikas eksāmenā kāds skolēns nesaņemtu sertifikātu.

Angļu valodas eksāmenā labas zināšanas uzrādīja Rudzātu vidusskolas un Preiļu Valsts ģimnāzijas audzēkņi. Savukārt Līvānu 2. vidusskolas audzēkņu zināšanu vērtējums angļu valodā vidēji bija zemāks par četrām ballēm. Labas zināšanas krievu valodas eksāmenā apliecināja Līvānu 1. vidusskolas un Aglonas internātģimnāzijas audzēkņi. Valsts valodas pārbaudē pārāki bija Preiļu 2. vidusskolas skolēni.

Patīkami ir tas, ka vairāki mūsu rajona skolēni spēja centralizētajos eksāmenos iegūt augstāko vērtējumu — 10 balles. Matemātikā tie bija **Kristīne Sviklāne** — Aglonas internātģimnāzijas skolniece un trīs Preiļu Valsts ģimnāzijas audzēkņi: **Egils Vidžups, Gatis Kveders, Ansis Mūrnieks.** Valsts valodā 10 balles ieguva trīs Līvānu 2. vidusskolas audzēkņi: **Žanna Matuseviča, Inese Pauniņa un Natālija Meļņika.**

— Kas sagaida šī gada divpadsmito klašu skolēnus, absolvējot skolu?

— Šinī mācību gadā tiek plānoti tie paši seši centralizētie eksāmeni, kas bija iepriekšējā mācību gadā, kā arī klāt nāk eksperimentāli centralizētais eksāmens vēsturē.

Šis ir arī pēdējais gads, kad 12. klašu skolēniem ir iespēja aizstāt eksāmenu ar zinātniski pētniecisko darbu.

— Ko nozīmē izglītības programmas, kas paredzētas jaunajā Izglītības likumā?

— Izglītības programmu principa realizācija sākās 1999. gada 1. septembrī. To izveide ir viena no jaunā Izglītības likuma pamatidejām. Izglītības iestādē var veidot dažādas izglītības programmas.

Īpaši daudz domāts par programmām mazākumtautību skolām. Mazākumtautību skolēnu pamatizglītības programmā mācību priekšmeti var tikt apgūti skolēnu dzimtajā valodā, bilingvāli (dzimtajā un latviešu valodā) vai tikai latviešu valodā.

Mazākumtautību pamatizglītības programmas apguve nodrošinās šo skolu absolventu konkurētspēju, iespēju turpināt izglītību valsts valodā, integrēties Latvijas sabiedrībā, papildus nodrošinot nacionālās identitātes saglabāšanu.

Izglītības programma nodrošina konkrētu, metodiski pārdomātu izglītojošās darbības stratēģiju un taktiku noteiktā mācību priekšmetā.

L.Rancāne

1999./2000. mācību gads skaitļos

Rajona skolās mācības uzsākuši 6718 skolēni, par 20 vairāk nekā iepriekšējā mācību gadā.

1.-9. klasēs mācīsies 5606 skolēni. Pirmajās klasēs ir 610 skolēni. Pirmo reizi rajona vēsturē Preiļu 1. pamatskolā atvērta arī «f» klase. Pavisam šajā skolā šogad ir sešas pirmās klases.

10.-12. klasēs būs 1112 skolēni. 10. klasēs ir uzņemti 569 skolēni. Skolēnu skaita ziņā lielākā rajona skola ir Preiļu 1. pamatskola — 1020 skolēni. Savukārt pati mazākā ir Arendoles pamatskola, kurā mācās 20 skolēni.

Pavisam rajonā darbu uzsākušas 33 vispārizglītojošās skolas, tajā skaitā 20 pamatskolas, 10 vidusskolas (no tām viena privātskola), divas vakarskolas un viena speciālā skola.

Šogad rajonā neviena skola nav slēgta, tieši otrādi, klāt nākušas divas jaunas skolas: Līvānu novada vakara (maiņu) un neklātienes vidusskola, kā arī Aglonas katoļu ģimnāzija (privātskola).

Darbu uzsākuši jauni speciālisti (kopskaitā 21) ar pedagoģisko izglītību, tajā skaitā pēc augstskolas — 15.

❑❑❑

1999./2000. mācību gadā 1.-8. klasei un 10.-11. klasei jaunais mācību gads ilgs 35 nedēļas, bet 9. klasei tas ilgs 37 nedēļas un 12. klasei — 38 nedēļas. Visiem skolēniem mācību gads beigsies 2000. gada 2. jūnijā.

Mācību gads tiks dalīts divos semestros. 1. semestris — no 1. septembra līdz 22. decembrim, bet otrais — 1.-8. klasēm un 10.-11. klasēm no 2000. gada 10. janvāra līdz 2. jūnijam, 9. klasei no 10. janvāra līdz 16. jūnijam, 12. klasei no 10. janvāra līdz 22. jūnijam.

Paredzētas brīvdienas:

rudens, no 25. līdz 31. oktobrim;

Ziemassvētku, no 23. decembra līdz 2000. gada 9. janvārim;

pavasara, no 27. marta līdz 2. aprīlim;

vasaras, no 3. jūnija līdz 31. augustam.

1. klasei papildus brīvdienas — viena nedēļa februārī.

Rajona izglītības pārvaldes informācija

Notikusi ikgadējā konference Līvānu ģimnāzijā

Ik gadus augustā Līvānu 1. vidusskolā notiek skolas attīstībai veltīta konference, kurā piedalās skolas pedagogi un skolēnu vecāki. Šogad Līvānu 1. vidusskola pārtapusi Līvānu ģimnāzijā, taču priekšā vēl nopietns darbs, nemitīgi ceļot izglītības kvalitāti un veidojot mūsdienīgu skolu.

Šovasar skolā ritēja spraigs darbs ne tikai iekārtojot divas datorklases ar 11 jauniem datoriem, labojot jumtus visām trim skolu ēkām, remontējot sporta zāli un klašu telpas, bet arī, veidojot ģimnāzijas nolikumu, kurā kā galvenie tiek izvirzīti trīs prioritārie virzieni, kas raksturos Līvānu ģimnāzijas darbību. *Pirmkārt,* tā ir izglītības kvalitātes nodrošināšana un uzlabošana (šogad augstākajās mācību iestādēs iestājušies 74% Līvānu 1. vidusskolas beidzēju, no kuriem vairāk kā puse — budžeta grupās). *Otrkārt,* tā ir skolēna pilsoniskā audzināšana, mācot apzināties sevi ne tikai kā Latvijas, bet arī kā visas Eiropas pilsoni. *Treškārt,* ļoti būtiska ir iekšējās kārtības uzlabošana ģimnāzijā. Konferences gaitā tika atzīts, ka daudzās jomās iekšējās kārtības noteikumi būs jāmaina, jāpaaugstina darba un mācību disciplīna.

Ideālā variantā skola dod ne tikai zināšanas, bet arī vispārīgas prasmes, kopumā veidojot vispusīgi attīstītu personību. Šis laiks ir zīmīgs ar pārmaiņām izglītības darba organizēšanā, būtiski mainās mācīšanas metodes, skolotājs kļuvis atvērtāks jaunām idejām. No otras puses ir sāpīgi dzirdēt frāzes par izglītību kā prioritāti, ja ikdienā gan skolotājs, gan arī skolēns ir pārslogots, un tas nozīmē, ka izglītības sistēmā kopumā kaut kas īsti nav kārtībā. Jaunās mācību metodes ir balstītas uz skolēnu kā mācību procesa līdzorganizatoru. No pasīvā skolēna, kas stundā tikai noklausās skolotāja stāstīto, vērojama pāreja uz aktīvo, līdzdarbojošos skolēnu, kas ne tikai lasa, raksta un atceras uzdoto, bet ir ieinteresēts domāt un pētīt patstāvīgi, jo mācības ir piesātinātas, rada interesi un vēlmi darboties. Jaunas metodes, neapšaubāmi, prasa arī lielāku atdevi un papildus darbu skolotājam. Līvānu ģimnāzija var lepoties ar augsti profesionāliem, radošiem skolotājiem, kā pierādījums tam ir 14 ģimnāzijas skolotāju iesaistīšanās projektos, tā pilnveidojot profesionalitāti, popularizējot savu pieredzi kolēģiem citās Latvijas skolās un, kas ir galvenais, ceļot izglītības kvalitāti un padarot mācību procesu aizraujošāku un daudzveidīgāku.

10.-12. klasēs šogad tiek ieviesta ieskaišu sistēma un katrs skolēns jau mācību gada sākumā zinās, kādas ieskaites kādos priekšmetos nāksies kārtot. Tas palīdzēs gan skolēnam, gan skolotājam jau laikus plānot savu darbu. 9.-12. klašu skolēniem ieskaites sāksies aprīlī, maijā. Ja līdz šim pirms eksāmeniem pāris dienas tika veltītas konsultācijām, tad līdz ar ieskaišu sistēmas ieviešanu, šādu konsultāciju skolēniem vairs nebūs. Tiks piedāvāti trīs izglītības virzieni, tie tiks dalīti priekšmetos, kas būs savstarpēji saistīti un mijiedarbosies. Ģimnāzija piedāvās, pirmkārt, vispārizglītojošo virzienu, kurā netiks izdalīts profilkursa līmenis, otrkārt, humanitāro un sociālo zinību virzienu, liekot akcentu uz valodu, sociālo, politisko, tiesību zinību, kā arī biznesa pamatu apguvi. Trešais būs matemātikas, tehnisko un dabaszinību virziens (informātika, bioloģija, ķīmija, fizika un citi mācību priekšmeti).

Kā alternatīva izglītības sistēma ģimnāzijā darbojas Sorosa fonds — Latvija projekts «Soli pa solim». Tā ir kvalitatīvi jauna un būtiski atšķirīga mācīšanas metodika, kuras pamatā ir komandas darbs. Pilnībā tiek izmainīta izglītības vide, tā vairs nav mums tik pierastā klase ar garām solu rindām un skolotāja galdu priekšplānā. Klasi veido vairāki interešu centri, piemēram, lasīšanas, rakstīšanas, dabaszinātņu vai celtniecības centrs. Tiek meklēta individuāla pieeja katram bērnam, novērotas un pētītas viņa intereses un spējas. Mācoties pēc «Soli pa solim» programmas, bērni kļūst daudz drošāki un patstāvīgāki. Svarīga ir arī vecāku loma mācību darbā, viņi tiek iesaistīti bērnu skolas dzīvē, jebkurā laikā ir gaidīti klasē, kurā ir ierīkots īpašs vecāku stūrītis.

Skolas direktore Maija Kručiņina uzsvēra, ka būtiski ir pilnveidot sevi, izmantojot vērtīgākās idejas, ko piedāvā jaunās mācību un izglītības metodes, mainoties un domājot laikam līdzi, bet neaizmirst arī gadu gaitā pārbaudītas un par labām atzītas pedagoģiskā darba vērtības. Šodienas skolotājs ir pārslogots, jo spiests strādāt pat divas slodzes, bet pārslodzes dēļ, protams, cieš izglītības darba kvalitāte. Konferences noslēgumā izskanēja cerība, ka arī skolotājs tiks novērtēts, ka solītā pedagoga atalgojuma palielināšana nebūs tikai kārtējie un tukšie solījumi, ka skolotājs spēs mainīties laikam līdzi nevis apaugs ar neapmierinātību, un pie saviem skolēniem nāks možs un optimistisks.

G.Kraukle

12. septembrī — Eiropas kultūras mantojuma dienas Rušonas un Bērzgales baznīcās

Arī šogad septembrī, sārtojoties koku lapām un ienākoties ražai, 46 Eiropas valstis visos tās reģionos atzīmē Eiropas kultūras mantojuma dienas. Šogad Latvijā tās ir veltītas tēmai *Latvijas baznīcas — kopējais Eiropas mantojums.*

Eiropas kultūras mantojuma dienu nozīme

Kultūras mantojuma attīstība un izpratne pasaulē kļūst arvien demokrātiskāka: nav tādas visgudras institūcijas, kas kultūras pieminekļus šķirotu pareizajos un nepareizajos, vērtīgajos un nevērtīgajos. Visas Eiropas kontekstā un mērogā vērtīgs ir tas, kas šķiet vērtīgs mums pašiem.

Un šajā punktā dzīve sarežģās — demokrātija mums dod ne vien tiesības uzskatīt savu kultūras mantojumu par vērtīgu, bet uzliek arī pienākumus par to rūpēties.

Noliegt mūsu novada kultūras mantojumu, neapzināt un nelepoties ar tā vērtību, nelolot un neaprūpēt to nozīmē neglābjami ieslīgt nožēlojamā provinciālismā, kur vērtība piemīt tikai tam, ko var apēst. Vai tad gribam tādi būt — bez saknēm, bez ētiskiem ideāliem un bez savas sejas?

Eiropas kultūras mantojuma dienu uzdevums ir popularizēt kultūras mantojumu, pievērst uzmanību un atvērt to sabiedrības apskatei.

Eiropas kultūras mantojuma dienas Preiļu rajonā

Jau piekto gadu Eiropas kultūras mantojuma dienās Preiļu rajonā plīvos Eiropas Padomes zili zvaigžņotais karogs, apliecinot, ka esam patiesi Eiropas daļa ar kopēju vēsturi un nākotni.

Šogad Preiļu rajonā Eiropas kultūras mantojuma dienas tiks atzīmētas divos senos, skaistos dievnamos — Rušonas katoļu baznīcā un Bērzgales katoļu baznīcā.

Par abām šīm vietām nav saglabājušies detalizēti vēsturiski materiāli, jo arhīvi gājuši bojā ugunsgrēkos.

Rušonas katoļu baznīca

Tagadējā baznīca ir celta 1816. gadā un ir veltīta Erceņģelim Miķelim. Ir zināms, ka pirms tās šajā pašā vietā stāvējusi vismaz viena koka baznīca, ko dibinājusi Ieva no Falkersamiem Selicka. 1766.-1832. g. Rušonas klosterī darbojās dominikāņu mūki.

Rušonas ciematiņš ir unikāla vieta Preiļu rajonā. Sākotnēji — 18. gs. - 19. gs. I pusē tas atradās nozīmīgu transporta ceļu krustojumā. Laikam ritot, šo ceļu nozīmība samazinājās, tika uzcelti jauni, ērtāki ceļi un dzelzceļš. Apdzīvotās vietas izaugsme pārtrūka. Rezultātā šodien mēs redzam iekonservētu 18. gs. ielu un apbūves izvietojuma struktūru, kur uz centrālās ass novietota muiža un baznīca.

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklī «Rušonas baznīcas apbūve» ietilpst pati baznīca, klosteris un žogs.

Pēdējos gados, pateicoties draudzes vecākās M.Kokorevičas kundzes ziedotajai enerģijai, laikam un veselībai, Rušonas baznīcā un klosterī veikti nopietni remontdarbi — tika nokrāsotas sienas, salabots jumts, pieliktas notekcaurules u. c. Lielāko daļu no remontiem nepieciešamajiem līdzekļiem piešķīra valsts, ko pārstāv Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Bērzgales katoļu baznīca

Bērzgales katoļu baznīca pieder pie vecākajām koka baznīcām Latvijā. Tā uzcelta 1750.-1751. g. Sienas veidotas no resniem baļķiem, kas tēsti ar cirvi līdz vajadzīgajam resnumam. Pirms šīs baznīcas esot bijusi kapela, kas atradusies tagadējā kapsētā, un lielais akmens stabs, kas atrodas kapsētas vidū, esot kapsētas atliekas un atstāts, lai pierādītu kapsētas atrašanās vietu. Savu nosaukumu baznīca ieguvusi no tuvumā esošā Bērzgales ezera. Blakus baznīcai atrodas īpatnējas formas zvanu tornis. Baznīcai grezna un gaumīga iekštelpu iekārta.

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklī «Bērzgales baznīcas apbūve» ietilpst pati baznīca, zvanu tornis, mācītājmuiža, žogs.

Šajā gadā baznīcai nokrāsots jumts, daudz rūpju ieguldījusi draudzes vecākā J.Streiķes kundze. Arī Bērzgales baznīcas jumta krāsošanai līdzekļus piešķīra Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

12. septembrī visi ir aicināti apmeklēt Eiropas kultūras mantojuma dienu pasākumus Rušonas un Bērzgales baznīcās, kur notiks svētku dievkalpojumi, garīgās mūzikas koncerti un vēsturiski stāstījumi.

Līdzekļus Kultūras mantojuma dienu organizēšanai ir piešķīrusi Preiļu rajona padome, bet speciālo simboliku — karaļa Boduēna fonds Beļģijā.

I.Stūre,
Preiļu rajona Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektore
J.Silicka foto

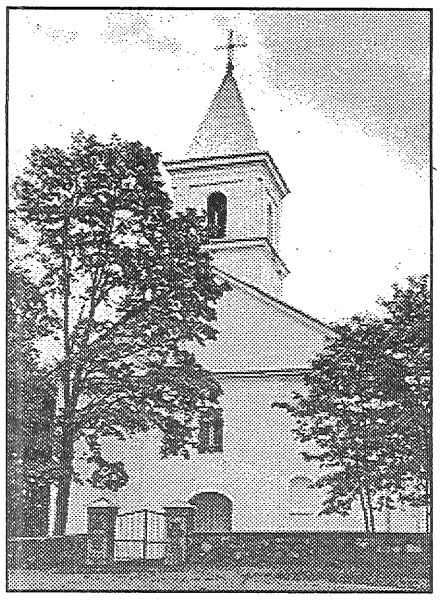

● Rušonas katoļu baznīca.

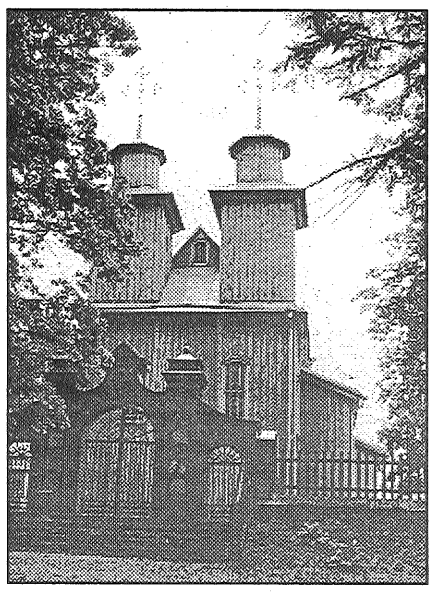

● Bērzgales katoļu baznīca.

8. septembris — Dievmātes dzimšanas diena

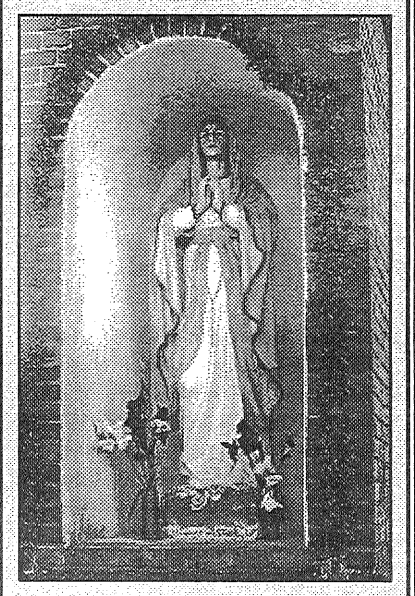

Dieva Māte Betlēmē
Ir pār bērnu noliekusies...

Gaiši skan šīs dziesmas melodija. Mēs zinām, ar kādām jūtām māte noliecas pār bērnu. Un mums, cilvēkiem, tik ļoti gribas just, lai arī pār mums pastāvīgi ir noliekusies Lielā Māte.

Dievmātes statuju Izvaltas katoļu baznīcā fotografējis **A.Rancāns.**

Arodvidusskolas pārņemšana nav vienas dienas uzdevums

«Novadnieka» 28. augusta numurā tika publicēts materiāls par to, ka Preiļu pilsētas dome saņēmusi izglītības un zinātnes ministres Silvas Goldes parakstītu vēstuli par to, ka pagaidām ministrija nevar pārņemt savā valdījumā Preiļu arodvidusskolu. Radušos situāciju komentē Preiļu arodvidusskolas direktore Vaira Vucāne.

— Skolas pārņemšana ir ļoti garš process. To sāka kārtot jau pirms gada. Pagājušā gada jūlijā notika pirmā Izglītības un zinātnes ministrijas profesionālās izglītības attīstības departamenta pārstāvju tikšanās ar Preiļu pilsētas domes, rajona skolu valdes un arodvidusskolas pārstāvjiem par skolas attīstības un skolas pārņemšanas jautājumiem.

Laiks iet, bet rezultātu vēl nav. Notiek gara un plaša sarakste, rit iekšējais darbs. Jā, februārī bija runa par Preiļu arodvidusskolas apvienošanu ar Jaunaglonas arodvidusskolu. Sarunā piedalījās Zemkopības ministrijas par izglītību atbildīgais pārstāvis, Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) komisija. Šie cilvēki bija gan Jaunaglonā, gan Preiļos. Izanalizējot vairākus priekšlikumus, viennozīmīgi tika pieņemts priekšlikums mūsu skolu pārņemt nevis apvienot. Jautājums tika skatīts visos Izglītības un zinātnes ministrijas departamentos.

Arī IZM par īpašumiem atbildīgais darbinieks bija Preiļos un kopā ar domes speciālistiem gatavoja materiālus par ēku Sporta ielā un Mehanizatoru ielā nodošanu IZM rīcībā skolas vajadzībām. Lai sagatavotu dokumentus, daudz darīja domes izpilddirektors Vilhelms Velečkis, skola, savukārt, sagatavoja tāmi 2000. gadam. Tajā iekļauti izdevumi diviem skolas korpusiem, stipendijas, kuras pašlaik skolas audzēkņi nesaņem. Šie dokumenti iesniegti ministrijā, ar tiem iepazīstas visi IZM departamenti. Esmu redzējusi vairāku departamentu atzinumus, atsauksmes, daudzi no tiem ir pozitīvi.

Lēmumu par skolas pārņemšanu nepieņem Izglītības un zinātnes ministrija, to pieņem Ministru kabinets. Procesi ir sarežģīti un ilgstoši. Ja tas būtu vienkārši, domāju, ka daudz kas būtu savādāk ne tikai izglītības jomā, bet arī visā valstī.

Pašlaik jautājumu par skolas pārņemšanu tālāk kārtot palīdz 7. Saeimas deputāts Jāzeps Šņepsts. Viņš mūsu skolai ir palīdzējis visu laiku, ir skolas padomes loceklis. Palīdz arī skolas padomes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns.

Kāda būs perspektīva, kad un kā notiks skolas pārņemšana, nezinu. Pēdējā laikā daudz kas mainījies. Arī valdība. Notiek izglītības reforma, kas paredz visu izglītības iestāžu apvienošanu vienas ministrijas paspārnē. Tas nozīmē, ka Zemkopības, Labklājības, Kultūras ministrijas skolas un pašvaldību pārziņā esošās arodskolas nonāks Izglītības un zinātnes ministrijas valdījumā. Iespējams, ka tas notiks jau līdz nākamā mācību gada sākumam, tas ir, līdz 2000. gada 1. septembrim.

Pilsētas domi uztrauc skolas finansējums, un tas ir normāli. Tāpat kā vispārizglītojošajām skolām, arī arodvidusskolai jābūt noslēgtiem līgumiem par savstarpējiem norēķiniem par mācību procesa nodrošināšanu. Kamēr nav notikusi iepriekš minētā reorganizācija, pašvaldībai jāslēdz līgumi ar tām pašvaldībām, no kurām nāk bērni. Šī mācību gada sākumā par 37 bērniem šie līgumi nebija noslēgti.

Esam zvanījuši uz pašvaldībām, no kurām pie mums atbraukuši audzēkņi. Pagaidām saņemti četri atteikumi slēgt līgumus par savstarpējiem norēķiniem. Domāju, ka lielākā daļa no šo bērnu vecākiem nespēs samaksāt. Taču ir jāņem vērā individuālais faktors. Piemēram, pie mums mācās meitene no Subates. Viņa nāk no daudzbērnu ģimenes, kur vienīgais apgādnieks ir tēvs, jo māte mirusi. Subatē nav arī vidusskolas, tāpēc nevar teikt, lai viņa iet mācīties tur. Uzskatu, ka mans uzdevums ir palīdzēt tādiem bērniem. Es varu palīdzēt ar padomu, kā rakstīt iesniegumus pagastu padomēm, rajonu padomēm, lai atrastu finansējumu bērnu mācību maksai, kas ir 120 lati gadā.

Pašlaik līgumi tiek slēgti no septembra līdz decembrim. Ja būs tā, kā to plāno valdība, no nākamā gada janvāra finansējums ies līdzi bērnam nevis uz pašvaldību, kā tas ir pašlaik. Tas nozīmē, ka savstarpējie norēķini vairs nepastāvēs, un nauda no Rīgas aizies uz to pašvaldību, kur bērns mācās.

No arodvidusskolas audzēkņiem tikai 40 procenti ir Preiļu pilsētas bērni, pārējie nāk no apkārtējiem pagastiem un kaimiņu rajoniem. Audzēkņu ģeogrāfiju pētījām kopā ar Preiļu pilsētas domes priekšsēdētāju Vladimiru Ivanovu un konstatējām, ka liela daļa bērnu ir citu un pat visai attālu rajonu iedzīvotāji. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc skola būtu jāpārņem Izglītības un zinātnes ministrijai.

Valdība sludina to, ka vismaz 60 procentiem skolēnu pēc devītās klases beigšanas būtu jāaiziet uz arodizglītības sistēmu. Pārējiem pēc vidusskolas beigšanas tiek gatavots ceļš uz akadēmisko izglītību. Manuprāt, tas ir pareizs virziens.

Esam izanalizējuši arodskolu tīklu un piedāvātās specialitātes visā Latgalē. Ja lauksaimnieciskā novirziena mācību iestādes ir daudzas, tad tāda profila arodvidusskolu, kā mūsējā, nav. Skola aug. Šoruden pēc devītās klases beigšanas mācības pie mums uzsāka 83 bērni. Pašlaik tiek komplektēta vēl arī viengadīgā grāmatvežu grupa. Pirmo gadu tiek gatavoti pavāri konditori, mācām biroja darbiniekus. Liels pieprasījums ir pēc komercizglītības. Pēc sarunām ar vietējo celtniecības organizāciju vadītājiem kļuva skaidrs, ka pilsētai un rajonam vajadzīgi arī celtnieki — apdares darbu izpildītāji. Cerējām, ka izdosies nokomplektēt autoremontatslēdznieku grupu, taču neizdevās, lai gan servisu saimnieki saka, ka viņiem vajagot mācītus puišus. Tāpat neizdevās izveidot arī viesmīļu grupu.

L.Kirillova

Aizturēti iespējamie laupītāji

Šī gada jūlijā un augustā Preiļu rajona iedzīvotājus satrauca vairāki vecu un laukos vientuļi dzīvojošu pensionāru aplaupīšanas gadījumi. Notikumus komentē Preiļu rajona policijas nodaļas kriminālpolicijas priekšnieks Nikolajs Maksimovs.

— Jūlijā un augustā Preiļu rajonā izdarītas trīs laupīšanas no viensētām. Cietušie visos gadījumos bija vecas vientuļas sievietes, kuras dzīvo tālu no blīvāk apdzīvotām vietām un kuras sava vecuma un veselības stāvokļa dēļ nevarēja sniegt praktiski nekādas vainīgo meklēšanai nepieciešamās ziņas.

1999. gada 30. jūlijā, uzlaužot durvis, tika iekļūts mājā Upmalas pagasta «Vilcānos». Iebrucēji sasita un aplaupīja deviņdesmit gadus veco M.Kļavinsku. Noziedznieki nolaupīja 300 latus, ko sieviete bija sakrājusi bērēm. Cietusī mājās tika atstāta smagā stāvoklī. Ar nolūku aizkavēt viņas izkļūšanu no istabas, māja tika aizslēgta no ārpuses. Kad cietušo atrada tuvējie kaimiņi, M.Kļavinska tika nogādāta slimnīcā, kur viņa atrodas līdz pat šim brīdim. Par notikušo tika ierosināta kriminālliet a.

2. augustā līdzīgi tika aplaupīta deviņdesmit gadus vecā O.Švirkste Rudzātu pagasta «Bikavniekos». Nolaupīti 400 lati, kas arī bija sakrāti bērēm. Šoreiz sieviete netika piekauta. Par notikušo ierosināta kriminālliet a.

26. augustā, uzlaužot logu, noziedznieki iekļuva sirmgalves A.Aleksandrovičas mājā Rožupes pagasta «Peiveliškās», kur, piedraudot ar nažiem, nolaupīja 200 latus. Pēc notikušā durvis tika aizslēgtas no ārpuses.

Īsā laikā, operatīvi strādājot, tika noskaidrotas personas, kuras varēja būt vainīgas minēto smago noziegumu izdarīšanā. Tika izplānoti un realizēti operatīvie meklēšanas pasākumi, lai noskaidrotu aizdomās turēto atrašanās vietu un viņus aizturētu.

13. augustā tika aizturēts aizdomās turētais Ēriks Burkevičs, kurš dzimis 1951. gadā un ir Jēkabpils rajona iedzīvotājs. Laikā līdz 29. augustam tika noskaidroti un aizturēti pārējie aizdomās turētie: 1965. gadā dzimušais Jānis Stepāns, 1978. gadā dzimusī Agnese Jezdavecka, 1975. gadā dzimušais Vladimirs Bondars, 1977. gadā dzimušais Aleksandrs Kleins un 1957. gadā dzimušais Lukašs Beinarovičs. Pašlaik meklēšanā atrodas vēl viens aizdomās turētais. Ir operatīva informācija par līdzīgiem noziegumiem citos valsts rajonos.

Policija ir veikusi lielu darbu ne tikai Preiļu, bet arī Jēkabpils, Aizkraukles un Madonas rajonā. Pašlaik notiek izmeklēšana. Taču, lai turpmāk nenotiktu kas līdzīgs, lauku iedzīvotājiem iesaku būt uzmanīgākiem un vērīgākiem, iegaumēt aizdomīgus cilvēkus un aizdomīgu automašīnu markas un numurus. Pašvaldību vadītājiem noteikti vajadzētu būt vērīgākiem pret pagastu teritorijā dzīvojošiem vientuļiem cilvēkiem, kuri nespēj paši sevi aizstāvēt. Visos aizdomīgos gadījumos zvaniet pa telefonu 21003.

Sagatavoja L.Kirillova

Policijas darbinieki un jaunais mācību gads

Līdz ar jauna mācību gada sākumu skolās arī policijas darbiniekiem nāk klāt jaunas rūpes. Par sadarbību ar mācību iestādēm stāsta Preiļu rajona policijas nodaļas kriminālpolicijas nepilngadīgo lietu inspekcijas galvenais speciālists Jānis Trubačs.

— Katrai rajona skolai ir savs šefs no policijas darbinieku vidus. Parasti tie ir policijas iecirkņu inspektori. Vismaz reizi mēnesī viņi mācību iestādēs organizē pārrunas ar bērniem. Kontakti ar skolu administrāciju ir daudz ciešāki. Policijas darbinieki apmeklē skolas rīkotos pasākumus, piedalās vecāku sapulcēs, kur runā par audzināšanas problēmām. Inspektori ir galvenie palīgi skolotājiem un vecākiem to jautājumu risināšanā, kas saistīti ar nepilngadīgo likumpārkāpumiem.

To, ka šie uzdevumi nepaliek tikai uz papīra, apliecina arī ikmēneša pārskati, ko atbildīgajiem policijas darbiniekiem jāiesniedz līdz katra nākamā mēneša 6. datumam. Šajos pārskatos tiek iekļautas ziņas par to, cik bērnu patiešām regulāri apmeklē skolu, cik ir tādu, kuri no skolas izvairās (norādīti arī neapmeklēšanas iemesli). Tiek apzinātas arī ģimenes, kurās vecāki nepilda vecāku pienākumus, tas ir, pārmērīgi lieto alkoholu, cietsirdīgi izturas pret saviem bērniem vai izdara likumpārkāpumus. Policijas darbiniekiem ir zināmi arī tie bērni, kuriem ir nosliece pārkāpt likumus, kā arī tieksme fiziski iespaidot vienaudžus.

Patiesību sakot, nepilngadīgo lietu inspekcija nodarbojas jau ar tiem bērniem, kuri izdarījuši lielākus vai mazākus likuma pārkāpumus. Toties iecirkņu inspektori kopā ar skolu pedagogiem var profilaktiski sekot tam, lai mazo likuma pārkāpēju rindas nepapildinātos. Tomēr uzskatu, ka skolas uzdevums ir bērnus mācīt, bet vecākiem jābūt tiem, kas nodarbojas ar viņu audzināšanu. Neviens nepilngadīgo lietu inspekcijas inspektors nevar aiz rociņas aizvest uz stundu septiņpadsmitgadīgu jaunekli, ja viņš to nevēlas, bet vecāki viņa klaiņošanu pieļauj. Izrādās, ka tāds gandrīz pieaudzis cilvēks nemaz lāgā rakstīt neprot.

Nobeigumā gribu uzsvērt, ka ir kāda problēma, kas laikam gan satrauc tikai nepilngadīgo lietu inspekcijas darbiniekus un skolotājus. Tās ir kompjūterspēļu zāles. Patiesībā jau tas nav nekas slikts, bērniem vismaz nav jāklaiņo, viņi var pavadīt laiku lietderīgāk. Taču lieta ir tāda, ka kompjūterspēļu zāles ir atvērtas jau kopš agra rīta. Un kopš agra rīta tur pilns bērnu. Bet viņiem tajā laikā jābūt skolā! Ja kāds no mūsu labiem «paziņām» nav ieradies uz stundām, tad droši varam iet un meklēt viņu pie datoriem kādā no Preiļu kompjūterspēļu zālēm.

Tāpēc ar «Novadnieka» starpniecību gribu pajautāt Preiļu pilsētas domei — ko deputāti domā par šo iestāžu darba laiku?

Par to, kā tiek gādāts par bērnu drošību uz rajona ceļiem un pilsētu un ciematu ielām, stāsta Preiļu rajona policijas nodaļas ceļu policijas priekšnieka vietnieks Jānis Sparāns.

— Rajonā šovasar nav noticis neviens ceļu satiksmes negadījums, kura rezultātā būtu cietuši bērni (vienīgā nelaime notika ārpus rajona robežām). Lai arī turpmāk nekas traģisks negadītos, ceļu policijas darbinieki cenšas mazajiem pirmklasniekiem iemācīt elementārākos ceļu satiksmes noteikumus. Pastāstām, kā pareizi pāriet ielu. Skaidrojam, ka nekad nevajag sēsties garām braucošās mašīnās pie nepazīstamiem cilvēkiem.

Taču gribu uzsvērt, ka ceļu policija nav tik materiāli nodrošināta, lai varētu izmantot kādus uzskates līdzekļus, maketus vai ko tamlīdzīgu. Tāpēc izmantojam tāfeli un krītu, zīmējam konkrētas situācijas. Toties mēs piedāvājam mazajiem citas izklaides, piemēram, ļaujam apsēsties pie rovera stūres, ieslēgt gaismas un skaņas signālus, izmēģināt roku dzelžus vai pat paturēt ieroci.

Lauku skolu vadītājus gribu aicināt, ka būtu labi iegādāties gaismas atstarotājus, lai vismaz pirmklasniekiem būtu zināma drošība krēslas stundās. Droši vien jāmeklē sponsori, jo skolām naudas nav. Pagājušajā gadā atstarotājus saņēma Gailīšu, Arendoles, Rimicānu un Aizkalnes pamatskolas audzēkņi. Arī vecākiem iesaku izmantot visas iespējas, lai iegādātos bērniem atstarotājus, tas ir viņu drošībai.

L.Kirillova

Patērētāju pretenziju izskatīšana

Valdības sēdē pieņemti noteikumi, kas nosaka kārtību, kādā piesakāms patērētāja prasījums par nepienācīgas kvalitātes preci vai pakalpojumu un veicama preces vai izgatavotās lietas ekspertīze.

Patērētājam ir iespēja pieteikt prasījumu ražotājam, pārdevējam vai pakalpojumu sniedzējam, kurš realizējis attiecīgo preci vai sniedzis pakalpojumu.

Ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs nepiekrīt izpildīt patērētāja prasību bez preces vai izgatavotās lietas ekspertīzes, tad jāpaziņo patērētājam par ekspertīzes laiku un kārtību.

Ekspertīzi veiks Patērētāju tiesību aizsardzības centrs vai cita iestāde, kuras kompetencē ir patērētāju tiesību aizsardzība attiecīgajā jomā. Ekspertīzē tiks noteikti trūkumu rašanās cēloņi, trūkumu nozīmīgums, kā arī preces nolietojuma pakāpe. Ja ekspertīzes atzinums apliecina patērētāja prasījuma pamatotību, tad ražotājs, pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs paziņos patērētāja prasību izpildes datumu, vietu un kārtību.

POLICIJAS ZIŅAS
(30. augusts — 5. septembris)

■ 30. augustā konstatēts, ka Aglonas pagasta Jaunaglonā Artūrs G. pastāvīgi lieto alkoholiskos dzērienus un traucē kaimiņu naktsmieru. Notiek lietas apstākļu pārbaude.

■ 30. augustā Sīļukalna pagasta Opolo sādžā nodega dzīvojamā māja. Ugunsgrēkā gāja bojā mājas saimniece Helēna B. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 30. augustā Preiļu pagasta II Blūzmos Ritai M. no ganībām pazuda govs. Notiek izmeklēšana.

■ 30. augustā Galēnu pagasta Priževoitos Antonam S. no klēts pazuda apmēram 5 kilogrami gaļas. Notiek izmeklēšana.

■ 30. augustā Līvānos, Lāčplēša ielā 15 Jānis G. ļaunprātīgi nepakļāvās policijas darbinieku likumīgajām prasībām. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 30. augustā Preiļos, Brīvības ielā 40 Nikolajs V. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 30. augustā Galēnos Valentīns S. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 31. augustā ceļa Rīga — Daugavpils 181. kilometrā Rīgas rajona iedzīvotājs Igors S., vadot automašīnu Opel Omega, neizvēlējās pareizu braukšanas ātrumu, netika galā ar transportlīdzekli un nobrauca no ceļa. Bojāta automašīna, vadītājs ar traumām nogādāts slimnīcā. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 31. augustā konstatēts, ka caur logu iekļūts Turku tautas namā un nozagti divi akustiskās sistēmas pastiprinātāji. Notiek izmeklēšana.

■ 31. augustā Preiļu iedzīvotājs Pēteris K., būdams tiesāts ar automašīnas vadītāja tiesību noņemšanu, vadīja automobili pa ceļu Preiļi — Līvāni. Ierosināta kriminālliet a.

■ 31. augustā Galēnu pagasta Soboļevkā Silvestrs C. ļaunprātīgi nepakļāvās policijas darbinieku likumīgajām prasībām. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 31. augustā Aizkalnē Antons S. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 31. augustā Rožkalnu pagasta Špricvecumos Igors K. pārkāpa suņu turēšanas noteikumus. Rezultātā suns sakoda sievieti. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 1. septembrī Līvānos, Rīgas ielā 36 dzīvojamajai mājai izsisti divi logu stikli. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 1. septembrī Preiļos uz Rēzeknes ielas automašīna Audi 100, kuru vadīja Iveta A., ietriecās stāvošā automašīnā GAZ 53. Bojāta Audi 100, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 2. septembrī Galēnu pagasta Zeimuļu Puzākos nodega Albertam E. piederošā māja. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 2. septembrī Silajāņu pagasta Červonikos Manefai K. no kūts pazuda 14 vistas. Notiek izmeklēšana.

■ 2. septembrī Preiļos, Mehanizatoru ielā Vladimirs P. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 3. septembrī Aglonas pagasta Lučkinos Viktors R. un Broņislavs M. izdarīja huligāniskas darbības. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 3. septembrī Līvānos, Līču ielā Guntis R. sarīkoja ģimenes skandālu. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 3. septembrī Līvānos bijušās PMK teritorijā no Ivanam G. piederošās automašīnas pazuda dokumenti. Notiek izmeklēšana.

■ 3. septembrī Līvānos, Rīgas ielā 65 kādai V.M. nepazīstams jaunietis mēģināja izraut no rokām tīkliņu. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 3. septembrī ceļa Aglona — Preiļi 15. kilometrā automašīnas Mercedes Benz vadītājs Raimonds G. netika galā ar transportlīdzekļa vadību, nobrauca no ceļa un apgāzās. Bojāta automašīna, cietušo nav. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 3. septembrī Līvānos, Biedrības ielā 3. nama kāpņu telpā Viktors Z. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 3. septembrī Līvānos uz Rožu un Liepu ielas krustojuma Vladislavs M. alkohola reibumā cietsirdīgi izturējās pret savu suni. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 4. septembrī Jersikas pagasta Gumercgrāveros Jānis Š. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 5. septembrī Preiļos, Daugavpils ielā 23 Tatjana L. sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 5. septembrī Riebiņu pagasta Zariņos Dainis L. sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

Preiļu rajona policijas nodaļas informācija

Kalnos, debesīm tuvāk

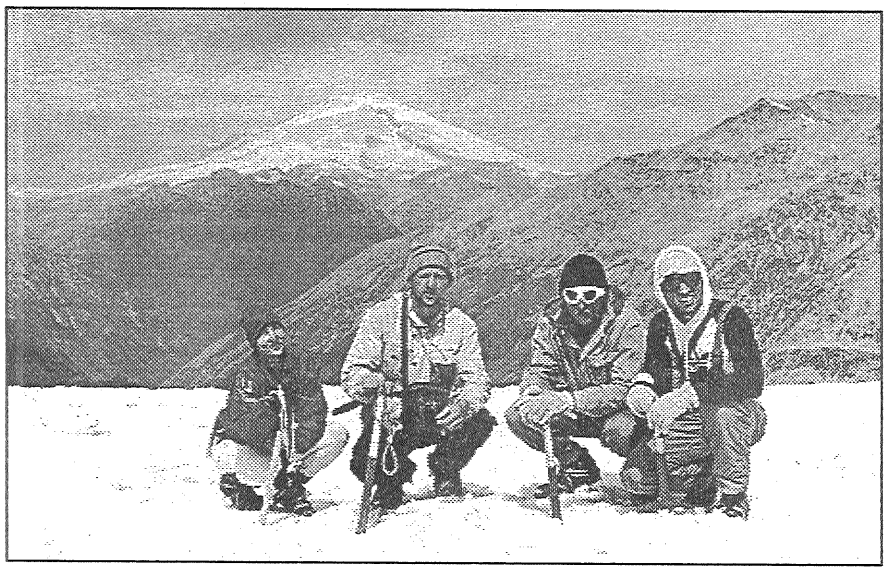

● Jūlija sniegos Kaukāzā. Valentīna Gatiņa (no kreisās), grupas vadītājs Jānis Petrāns, Valdis Šņepsts, Guntars Ormanis. Fonā — Elbruss.

Turpinājums. Sākums laikraksta 65. numurā.

27. jūlijs. Ciematā mūs, acīmredzot, gaida, jo autoostā jau stāv pāris mikroautobusi — krietni nobrauktas «Latvijas». Uzrodas melnīgsnējs drukns vīrs un lietišķi piedāvā savus pakalpojumus. Cena ir pieņemama, un liekam savas somas salonos. Pa to laiku blakus sākas asa vārdu apmaiņa. Mūsu šoferiem uzbrūk kāds saniknots konkurents no stāvvietas, kurš ar savām rindas tiesībām jūtas ignorēts. Mums tiek apsolīta «silta» uzņemšana jau pirmajā ceļu kontrolpunktā. Strīds tomēr beidzas mierīgi, un mēs braucam iekšā kalnu ielejā uz 80 kilometru attālo Augšējo Baksanu. Vienā līkumā piebremzējam, vadītājs mēģina tikt galā ar mikroautobusa drošības jostām. Tās laikam pielieto vienīgi īpašos gadījumos. Vienai nav pat sprādzes.

Ceļa kontrolpunkts. Šoferis pats iet kārtot formalitātes. Laikam veiksmīgi, jo neviens nenāk meklēt ieročus un marihuānu. Diplomātiskais panākums esot izmaksājis 100 rubļus. Bez tielēšanās apsolām kompensēt šos zaudējumus. Starp citu, šis pāris stundu ilgais brauciens kopā izmaksāja 1000 rubļu.

Izbraucam cauri ciematam un pēc pāris kilometriem piestājam pie neliela piemineklja ielejas pētniekiem. Salīdzinām apkārtni ar atzīmēm mūsu kartē. Tā izskatās, ka esam klāt. Tālāk iesim kājām.

Kamēr vēl gaišs, pamanāmies nofotografēties pie baltā akmens lauvas ar kalniem fonā un varam meklēt telšu vietas. Iekārtojamies pārsimt metru attālumā no ceļa. Laikam ganībās, jo vietām redzami cilvēka krauti akmens vaļņi, kas veido nelielu noslēgtu aploku sistēmu. Tepat līkumo dzidrs strautiņš, daliņa no garāmšalcošās Kurmiču upītes, kas nedaudz tālāk ietek Baksanas pelēkajā straumē.

28. jūlijs. Agrs, saulains rīts. Gaidāmais maršruts acu priekšā — stāva, mežiem klāta kādu puskilometru augsta nogāze. Tieši pretī no augšas cauri akmeņiem izgrauzusies kūstoša sniega ūdeņu upīte, trokšņaina ūdenskritumu un krāču kaskāde.

Uz zirga atjāj laikam jau šī zemes gabala īpašnieks. Pārmet, ka esam izmīdījuši zāli. Dikti sarūgtināts, taču, dabūjis cigarešu paciņu, kļūst pielaidīgāks. Skeptiski nosmaida par mūsu ieceri uzkāpt līdz pārejai un aizjāj tālāk.

Ceļam somas plecos un ienirstam mežā. Serpentīnveida taciņa ved arvien augstāk. Labi, ka sauss, arī saule pagaidām nekarsē, jo kāpjam ēnas pusē. Pusdienlaikā garāka atpūta rēcošās upes krastā. Esam pacēlušies ārā no mežu zonas, sākas pļavas. Vasara te pilnā sparā, zāle bieza, zied pieticīgie kalnu ziedi. Gājiens vairs nav tik stāvs, taču sevi liek manīt svelme un nesamais. Ainava pakāpeniski kļūst skarbāka. Gar krācošās straumes krastu lavierējam pa akmeņiem. Uzvēdī vēsāka gaisa strāvas, kas liecina par sniega tuvumu. Esam uzkāpuši apmēram 2300 metru augstumā. Sasniedzam plato, uz kura var ierīkot nometni. Esam Adilsu kalnu grēdas pakājē. Blakus izpleties neliels dolomītkrāsas caurteces ezers.

Naktī miegs nemierīgs, jo nevar pierast pie augstuma, arī trokšņi traucē. Ūdeņi šalc, kāds čabinās. No rīta pēc pēdām var spriest, ka tie bijuši tūri.

29. jūlijs. Pa akmeņiem un nobiru nogāzēm turpinām ceļu augšup. Esam klāt pie kalnu grēdas atzara, blakus skarbas klintis — Aviācijas smaile, 1. maija smaile. Starp tiem šaurs kuluārs. Taka līkumo starp nobiru laukumiem. Klintī iekalta metāla plāksnīte. Piemiņai par kādu puisi. Noskaņu tas nebūt neuzlabo. Somā meklēju ķiveri.

Pāreju pieveicam bez starpgadījumiem, vienīgi esam izstiepušies garā ķēdē. Sākas ledājs. Ar dzelkšņiem pie apaviem ejam augšup slīpā traversā uz kārtējo priekšā esošo kori. Bargā Aviācijas smaile jau ir zem mums un nemaz neizskatās tik nepieejama. Pulkstenis rāda divi pēcpusdienā, nākas nedaudz atkāpties. Nogurums, sīkas ķibeles ar dzelkšņiem. Noejam līdz blakus esošai morēnai klinšu tuvumā un taisām nometni. Bruģējam un līdzinām laukumus telšu vietām. Augstums ir 3050 metri virs jūras līmeņa. Ainava skarbi skaista, — visapkārt ledājs, no vienas vietas tas nosēts ar dažāda lieluma akmeņiem, izvagots tērcēm. Vietām vīd plaisas. Pretējās sniegiem klātajās terasēs paretam nodārd lavīnas. Naktī uznāk īslaicīgs lietus, taču vējš uzreiz visu izžāvē.

30. jūlijs. Ilgi guļam, izejam tikai priekšpusdienā. Lielākoties ejam pa ledu. Pēcpusdienā pietuvojamies pārejas vietai. Viena no mūsu grupas pārstāvēm sastiepj ceļgala cīpslas. Tas ir bēdīgi, jo rēķināties varam tikai paši ar sevi. Pie kores cīnāmies ar akmeņu kaudzēm, nākas lietot virves, jāierīko margas. Priekšā paveras liels sniega lauks — cirks. Vārām tēju, gozējamies saulītē. Laiks lutina. Puse no grupas izmet līkumu uz netālu sāņus no maršruta esošo Džalovčata pāreju. Te visā krāšņumā atklājas Kaukāza lielā grēda.

Ejam pāri cirkam dienvidpusē vīdošo morēnu virzienā uz Kurmiču pāreju. Plānojam tajā vietā pāriet Adilsu grēdu. Esam sakārtojušies sasaitēs, jo daudz plaisu. Uz morēnas atrodam iekārtotas telšu vietas, tajās arī apmetamies. Garām pa nelielo ieleju šalc kūstošo sniega ūdeņu upīte, bet visa pretējā nogāze ir viens liels sniegājs, kuru vertikāli šķeļ no augšas iztekošs strauts. Pastāvīgās vēja pūsmas liecina par tiešu pārejas tuvumu. Esam pacēlušies 3200 metru augstumā, taču dienvidvēja iespaidā ir tūri silts.

Turpinājums sekos.

G.Ormanis
J.Petrāna foto

Kultūras ziņas

Gatavojas starptautiskajam folkloras festivālam

XIII starptautiskais folkloras festivāls «Baltica 2000» nākamgad notiks Latvijā no 5. līdz 9. jūlijam. Tas ir triju Baltijas valstu kopīgi organizēts festivāls un tā sākums bija 1987. gadā. Festivālā līdzdarbojas visas Latvijas folkloras kopas un etnogrāfiskie ansambļi, tā rosinot sabiedrību aktīvāk pārmantot iepriekšējo paaudžu pozitīvo dzīves pieredzi.

Paredzams, ka nākamajā gadā festivāls tāpat kā iepriekšējās reizēs pulcēs kopā ap divi tūkstoši dalībnieku no Latvijas un 15 ārvalstīm. Iecerētās festivāla norises notiks Cēsīs, Dainu kalnā, Limbažos, Madonas, Valmieras rajonā un Rīgā. Ņemot vērā festivāla starptautisko un valstisko nozīmīgumu, tā organizēšana visās Baltijas valstīs, notiek sadarbojoties ar valsts un pašvaldību institūcijām.

E.Melngaiļa Tautas mākslas centrs ir uzsācis gatavošanos šiem svētkiem. Festivālam gatavojas arī Preiļu rajonā. 27. novembrī Riebiņu pagasta kultūras namā notiks rajona folkloras kopu un etnogrāfisko ansambļu skate, kuru vērtēs žūrija no E.Melngaiļa Tautas mākslas centra.

— Šoreiz festivāla «Baltica 2000» tēma ir «Jūra». Šo festivālam izvēlēto tēmu piedāvājam aplūkot no dažādiem aspektiem kā mitoloģiskā pasaules uzskata daļu: pirmatnējie ūdeņi, arī avota, upes, ezera, akas ūdens. Nepieciešama 15 līdz 20 minūtes gara programma. Tāpēc Preiļu rajona folkloras kopas, etnogrāfiskie ansambļi tiek aicināti piedalīties rajona rīkotajā skatē ar savu — īpašu folkloras programmu, — stāsta rajona padomes kultūras darba organizatore Elvīra Brovacka.

Kolektīvi var pieteikties pa telefonu 22671 pie Preiļu rajona padomes kultūras darba organizatores Elvīras Brovackas vai arī personīgi Preiļu rajona padomē 39. kabinetā.

Koru saiets Ērgļu pagastā

18. septembrī Ērgļu pagastā notiks 3. Latvijas koru saiets brāļu Jurjānu dzimtas mājās Meņģeļos. Pasākumus ievadīs piemiņas brīdis Jurjānu vecākiem Blaumaņa kapos. Iecerēti koru koncerti Ērgļos, Jumurdā, Sausnējā, Vestienā, Brakos. Notiks arī akcija «Tavs koks Jurjānu Annužas gatvē».

Koru sadziedāšanās notiks Meņģeļu kalnā. Varēs apskatīt tautas lietišķās mākslas izstādes, Valda Piņķa puzurus, būs foto izstāde «Meņģeļi 96-99», kā arī «Madonas spietam — 10». Lielākais pārsteigums koru saieta dalībniekiem — zaļumballe ragu mūzikas pavadījumā.

Pasākumu varēs vērot un, cerams, arī veiksmīgi tajā piedalīsies Preiļu rajona skolotāju koris. Pasākuma māksliniecisskais vadītājs būs Jānis Sprancmanis, režisore Anna Jansone, Jurjānu Annužas lomā aktrise Olga Dreģe.

Sagatavoja L.Kirillova

Veselība

Akūto zarnu infekciju slimību profilakse

Pēdējo mēnešu laikā mūsu rajonā ir strauji pieaudzis saslimšanas gadījumu skaits ar akūtām zarnu infekciju slimībām. To varētu saistīt ar karsto vasaru, ražas laika sākšanos, kā arī lielā mērā ar iedzīvotāju nolaidīgo attieksmi pret elementāru higiēnas normu ievērošanu. Ne velti dizentēriju sauc par «netīro roku slimību».

Ja atskatās uz iepriekšējo laika periodu, 1997. gadā mūsu rajonā nebijas neviena dizentērijas gadījuma. Pagājušajā gadā ar dizentēriju saslima netipiskā laikā — novembrī. Tas gadījās Rožupē, kad vecmamma savus mazbērnus cienāja ar nemazgātām vīnogām, rezultātā trīs no viņiem saslima.

Šogad līdz septembra sākumam rajonā ir jau 7 saslimšanas gadījumi ar dizentēriju, no tiem trijos gadījumos slimoja vienas ģimenes locekļi. Ar salmonellozi saslimuši 5 cilvēki. Šie dati ir tikai par tiem cilvēkiem, kas ir griezušies pēc medicīniskās palīdzības, bet reāli to ir daudz vairāk, jo ne visi apmeklē ārstu un mēģina ar problēmu tikt galā paši, nerēķinoties ar to, ka nepilnīgi ārstējoties slimības simptomi var pāriet, tomēr izraisītāji paliek slimnieka organismā un izdalās no tā, tādējādi šie cilvēki paliek par infekciozo mikroorganismu nēsātājiem un ar to apdraud apkārtējos. Īpaši bīstamas zarnu infekcijas slimības ir bērniem, jo to organisms caurejas un vemšanas gadījumos ātrāk atūdeņojas un sākas vispārēja organisma intoksikācija, ar ko ir grūti cīnīties.

Gribu jums atgādināt, ka ar dizentēriju slimo tikai cilvēki, tās izraisītāji sastopami uz augļiem, dārzeņiem, var būt arī ūdenī, tāpēc neiesakām lietot pārtikā nepārbaudītu nevārītu ūdeni, īpaši tas attiecas uz tiem gadījumiem, kad dodamies atpūsties pie ūdeņiem. Baciļu pārnēsātājas ir arī mušas. Augļus un dārzeņus obligāti pirms ēšanas jāmazgā zem tekoša ūdens, ja ir iespējams karsta, tas attiecas arī uz arbūziem, vīnogām, kā arī augļiem un ogām no sava dārza.

Lai izvairītos no salmonellozes, nelietojiet pārtikā veikalā pirktas termiski neapstrādātas olas. Īpaši jāuzmanās ar saldo ēdienu pagatavošanu, kuros ir uzputotas olas. Karstā laikā piesardzīgiem jābūt ar dažādiem kulinārijas izstrādājumiem — ruletēm, viltotiem zaķiem utt. Pienu, ja tas nav pasterizēts, pirms dzeršanas vajadzētu uzvārīt.

Vēlreiz atgādināšu par roku mazgāšanu. Jāmazgā rokas ir gan pēc atgriešanās no darba vai pastaigas, gan pirms ēdiena gatavošanas, gan pirms maltītes un, protams, obligāti pēc tualetes lietošanas. Tam ir jākļūst par ieradumu gan mums pašiem, gan mūsu bērniem.

Ja jums tomēr ir gadījies saslimt un ir bieža vēdera izeja, ko pavada paaugstināta ķermeņa temperatūra, sāpes vēderā vai vemšana, nespēks un citi simptomi, nekavējoties griezieties pie ārsta, jo laikā un pareizi sākta ārstēšana paātrina atveseļošanos, samazina komplikāciju veidošanos, kā arī novērš slimības nēsāšanas iespēju.

S.Lioznova,
epidemioloģe

Šodien vārdadienu svin — Ilga.

9. septembrī — Bruno, Telma.

10. septembrī — Jausma, Albertīne.

Šonedēļ

Aizkalnes pagastā

❀ 60 gadi Eleonorai Gurgānei 8. septembrī un Ainai Timmai 11. septembrī, 85 gadi Antoņinai Jaudzemai 10. septembrī.

Galēnu pagastā

❀ 85 gadi Annai Vintrjuhovai 10. septembrī.

Jersikas pagastā

❀ 55 gadi Ausmai Grāverei 11. septembrī, 60 gadi Antonam Muceniekam 2. septembrī, 70 gadi Antonam Gusāram 10. septembrī, 90 gadi Viktoram Stikānam 10. septembrī.

Preiļu pagastā

❀ 50 gadi Marijai Ivanānei 10. septembrī.

Riebiņu pagastā

❀ 65 gadi Marfai Zaharovai 7. septembrī, 80 gadi Jakovam Krasņakovam 9. septembrī.

Rožkalnu pagastā

❀ 70 gadi Annai Lazdānei 8. septembrī.

Rožupes pagastā

❀ 70 gadi Elvīrai Pundurei 2. septembrī, 75 gadi Veronikai Lācei 10. septembrī, 80 gadi Nadeždai Martinovai 10. septembrī.

Rudzātu pagastā

❀ 55 gadi Vitālijam Zalānam 10. septembrī.

Rušonas pagastā

❀ 50 gadi Ļubovai Romanovai 5. septembrī, 70 gadi Iraīdai Kupelei 8. septembrī, 85 gadi Minadorai Lazarevai 8. septembrī.

Saunas pagastā

❀ 60 gadi Pēterim Teilānam 9. septembrī.

Silajāņu pagastā

❀ 79 gadi Annai Gailīšai 9. septembrī.

Sīļukalna pagastā

❀ 70 gadi Genovefai Bečai 7. septembrī.

Upmalas pagastā

❀ 55 gadi Veronikai Daugulei 11. septembrī, 70 gadi Broņislavam Lācim 11. septembrī.

Vārkavas pagastā

❀ 70 gadi Venerandai Znotiņai 6. septembrī, 75 gadi Haritinai Semjonovai 10. septembrī.

«Novadnieks» sirsnīgi sveic jubilārus!

Feļetons

Mēs mīlam šo valsti

Jānis Kalniņš bija uzaicinājis mani pie sevis. Viņš solīja, ka parādīs man ko valstiski svarīgu.

Viņš parādīja man savu kazu.

Viņš teica: «Tā ir mana kaza. Viņas vārds ir Latvija. Un es viņu mīlu.»

«Ja tu viņu mīlēsi,» es draudzīgi teicu, «atnāks Dievs un tevi sadedzinās.»

«Tas nav tas, ko tu domā,» teica Jānis. «Es viņu mīlu globalizācijas gaismā. Lūk, tā!»

Viņš apsēdās un kazu izslauca.

«O!» es teicu. «Tā ir mīlestība brīvā tirgus apstākļos.»

«Jā,» teica Jānis. «Šī ir iespēju kaza.»

«Un tas ir viss?» es vīlies norādīju uz pilno spaini.

«Protams, ka ne,» teica Jānis un uzbļāva kazai: «Maksā sociālo nodokli!»

Un viņš izslauca vēl vienu spaini.

«Tik vien?» es pabrīnījos. «Kā būtu, ja tu aicinātu ziedot Brīvības piemineklim, Tautas frontes muzejam un Turcijas upuriem?»

Jānis parāva kazu aiz auss, iekliedzās: «Ziedo!»

Un izslauca vēl vienu spaini.

«Jā,» es teicu, «to es saprotu. Es mīlu šo kazu.»

Taču notika kas briesmīgs: kaza pakrita, noraustījās, izkāra mēli un aizgāja uz labākām ganībām.

«Tā gadās,» es teicu, mēģinot nomierināt raudošo Jāni. «Tu taču sev vari iegādāties izglītotāku kazu un nosaukt, teiksim, par Nauru.»

«Es tā mīlēju šo kazu...» Jānis čukstēja. «Viņa nebija pielāgojusies brīvajam tirgum,» es aizrādīju. «Un varbūt viņai sapņos rādījās zaļie zirnīši Oktobra svētkos.»

«Tas tiesa,» atteica Jānis. «Šī bija nespējīga kaza.»

«Brīvā pasaule ir pilna ar kazām,» es maigi teicu. «Nu, tagad apsēdīsimies ar taisnu muguru, trīsreiz ievilksim elpu un kopīgi pateiksim maģisko mīlestības formulu.»

Tā mēs arī izdarījām. Mēs pateicām maģisko formulu, kas mūsos iedarbināja vistumšākos instinktus, kuri mūs ved uz mūžīgo gaismu.

N.Dimants *(Jersikā)*

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Rajona padome

◆ 7. septembrī sāk darbu konkursa «Sakoptākā māja un sēta» vērtēšanas komisija.

◆ 8. septembrī pulksten 10.00 apvienotā finansu un sociālās, izglītības un kultūras komiteju sēde.

◆ 15. septembrī pulksten 10.00 rajona attīstības plāna prezentācija.

Pulksten 11.00 padomes sēde.

Rajona skolu valde

◆ 14. septembrī pulksten 10.00 seminārs skolu direktoru vietniekiem audzināšanas darbā.

Rajona galvenā bibliotēka

Dzejas dienas '99

◆ 16. septembrī pulksten 10.00 Līvānos Pastariņa sākumskolā, pulksten 11.30 Laiminas sākumskolā, pulksten 14.00 Preiļu 1. pamatskolā, pulksten 16.00 muzejā «Jasmuiža» tikšanās ar dzejnieku Jāni Baltausi.

◆ 24. septembrī pulksten 11.00 Preiļu rajona galvenajā bibliotēkā un pulksten 13.00 Riebiņu kultūras namā Ādolfa Ersa dzejas izlases «Cel altāri no zemes» prezentācija. Piedalās Mirdza Ersa, Saulcerīte Viese, izdevniecība.

Riebiņu kultūras nams

◆ 11. septembrī pulksten 22.00 balle kopā ar Jāni Zieds Ziediņu un A. Pomazunovu. Starpbrīžos diskomūzika.

Sīļukalna kultūras nams

◆ 11. septembrī pulksten 23.00 balle, spēlē grupa «Migla».

Informāciju sagatavoja L.Rancāne

Pārdod

Renault 11 TS, 1983. g. Tālr. 75600, 42157 pēc 21;

VW Golf, 1985. g. Tālr. 44607 pēc 17;

Honda Civic, 1988. g. Tālr. 22360;

VEF REC taras zāģēšanas darbgaldu. Tālr. 22924, 9 413729;

T-40 palaides dzinēju PD-8. Tālr. 54685;

2-3 korpusu arklus. Tālr. 55628;

biešu sējmašīnu, biešu vagotāju — piebarotāju, 3 k. arklu, lopu ratus. Tālr. 39553 pēc 18;

zirga ratus. Tālr. 22064;

māju, zirgus (ir izvēle). Tālr. 54663;

māju Rušonas pag. Kastīrē. Tālr. 73425;

3-istabu dzīvokli (maksāt var pa daļām). Tālr. 7730659;

kviešus 'Pamjati Fedina'. Tālr. 50359;

kartupeļus. Tālr. 55614 vakaros;

ķēvīti (1 g.). Tālr. 59304;

govi, ir izvēle. Tālr. 77622;

govi. Tālr. 56838;

govi. Tālr. 23818;

labu slaucamu govi. Tālr. 38755;

govi, zirgvilkmes grābekli (traktoram), salmu «Valakušu». Tālr. 21037;

divas šī gada aitiņas. Tālr. 75585.

Maina

MTZ 2 korpusu arklu pret 3 korpusu arklu. Tālr. 59347;

Dažādi

Vajadzīgs celtnieks. Tālr. 23283 vakaros.

Sestdien, 11. septembrī Preiļu tirgū pārdos paklājus un grīdas celiņus. Tos varēs arī pasūtīt vēlamā krāsā, izmērā vai pēc zīmējuma.

Patīkamas cenas!

9. un 13. septembrī pārdos brūnas dējējvistas un gaiļus Ārdavā 7.50, Aglonā 8.00, Jaunaglonā 8.20, Aglonas st. 8.30, Kastīrē 8.50, Preiļos 9.00, Riebiņos 10.00, Stabulniekos 10.20, Galēnos 10.30, Sīļukalnā 10.40, Polkoronā 11.10, Pieniņos 11.30, Smelteros 11.50, L.Anspokos 12.00, Priekuļos 12.10, Rudzātos 12.30, Turkos 13.00, Līvānos pie universālveikala 13.10, Rožupē pie pasta 13.40, Vanagos 14.00, Upmalā 14.20, Rimicānos 14.30, L.Klaparos 14.45, Pilišķos 15.00, Pelēčos 15.10, Nīdermuižā 15.20.

Izsaku lielu pateicību dakterim A.Ruskulim, māsiņai Albīnei, sanitārei Mārai un citiem nodaļas darbiniekiem, kas atviegloja manas māsas Paulīnas Daugavietes ciešanas no smagas slimības, un arī visiem tiem, kas pavadīja viņu pēdējā gaitā.

Māsa

Z/s «SENLEJAS»

PĒRK

LIELLOPUS, JAUNLOPUS dzīvsvarā.

Piemaksā 12% kompensāciju vai 18% PVN.

PĀRDOD maisus.

Tālr. dispečeriem — 22454.

IU «Sana» pārdod: miglotājus, kartupeļu racējus un stādītājus, minerālmēslu kliedētājus, siena grābekļus, rotējošās pļaujmašīnas, universālos vagotājus, arklus, kultivatorus, universālās dzirnavas u. c. **Formējam subsīdijas uz pļaujmašīnām. Tālr. 48546 no 9.00 līdz 18.00, mob. tel. 9488554, 9536927.**

Iepērkam zāģbaļķus:
egles, 20-26 Ls/m³,
priedes, 16-18 Ls/m³.
Samaksa piegādes dienā. Ir transports.
Tālr. 22433.

SIA BALTIJAS PALETES

IEPĒRK dažāda garuma zāģmateriālus un taras dēlīšus (skuju koks, lapu koks).

Pēc pieprasījuma varam izsūtīt mūsu specifikācijas pa faksu.
Iespējama samaksa 3-4 dienu laikā.
Piegādes vieta: Andrejosta 4, Rīga.
Tālr./fakss 7 329836. Mob. tel. 9 277462.

SIA «Latagra»

paziņo, ka vēl līdz 15. septembrim amonija salpetri var iegādāties par vecajām cenām.

Nepalaidiet garām šo iespēju!

Adrese: Jēkabpils, Ā.Elksnes ielā 12 (blakus bāzei «Dobeles dzirnavnieks»). Darba laiks no 8.00 līdz 16.00. Tālr. 52 21521.

KEMIRA ***REMONTNIEKS***

PIEDĀVĀ augu aizsardzības līdzekļus.

RAUNDAPS — vispārējas iedarbības universāls herbicīds visu nezāļu un to sakņu iznīcināšanai pirms ziemāju sējas. **VINCITS** — efektīvs šķidrais kodinātājs pret bīstamākajām sēnīšu slimībām. **PANOKTĪNS 35** — kontaktiedarbības kodne. Lietojot to, iespējams aizsargāt augus no sējas līdz veģetācijas sākumam.

MINERĀLMĒSLUS:

■ Kemira Pover 4 13-16-18, Ca, Mg, S, Se, kemedīns; ■ Kemira NPK 20 4-20-20, S, Mg, B, Ca; ■ Kemira PK 11 0-11-20, S, Mg, B, Cu, ■ Kemira NPK 20 Pluss 3-20-25, S, Ca, ■ Kemira NPK 6-26-30 (Mch. M.), ■ Kemira NPK 4-14-24 (Mch. M.), ■ Kemira NPK 4-19-19 (Mch. M.), ■ Kemira Pover 18 18-9-9, Ca, Mg, S, B, ■ Superfosfāts 0-20-0.

Piedāvā graudu kodinātāju Agata 212, ražība — apm. 5 t/ha.

Iespējama minerālmēslu piegāde. *Remontnieks Aglonas st., tel. 53 65147.*

Iepērk jaunlopus, liellopus, zirgus.
Tālr. 55658.

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tālr. 21956, 24147, 9438728.

LĪDZJŪTĪBAS

Paldies, ka gājums nebij tukša skaņa,
bet grūti lepna dzīvošana.
Atvadoties no MĀMUĻAS, esam kopā ar Helēnu Lukaseviču.

Jasmuižas draudzes koris

Reiz pienāk diena, noslēgta un skarba,
Kad dziļi, dziļi daudzas sirdis sāp...
Skumju brīdī esam kopā ar Aivaru Prikuli, TĒVU mūžībā pavadot.

P/s «Preiļu SCO» kolektīvs

Nokrīt lapa, izdeg svece,
Apklust tēva valodiņa.
Dalām bēdu smagumu kopā ar Juri, TĒTI zaudējot.

Rušonas pamatskolas 6. klases skolēni, vecāki un audzinātāja

NOVADNIEKS
Redaktore Tamāra Elste

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī. Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Dibinātājs un izdevējs – SIA «Novadnieks. Redakcija». Izdevēja un redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
Tālr. 22059, mob. tel. 9410288 (redaktorei), 22305 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), 22154, 21996 (korespondentiem). Fakss 22305.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Ofsetiespiedums. Viena uzsk. iespiedloksne. **Pasūtījuma indekss 3033.**